

1 **C**Utz estimatio faciat trāsire perlen-
lū i accipiētes. vide. s. cōmodū. s. ix.

Relitas. Queritur an falsa latina-
tas viciet rescriptū apostolicum. s.
Pa. in. c. ad audiētiaz rescriptis p de
claratiōe. d. q. facit tres regulas. P̄ia
est q̄ ad hoc q̄ falsa latinitas viciet re-
scriptū pape dz esse māifesta: nō s̄t suf-
ficient q̄ sit dubitabilis. Sc̄da regula q̄
si falsa latinitas p̄t saluari p figurā nō
viciatur rescriptū. z de his figuris vi-
le gl. i. c. forus. de. h. sig. z hoc facit ad
q. dicebat i quodā rescripto ap̄lico q̄
rectores hospitalis z alie p̄sone q̄ vege-
re cōtingerit in eodē possent ibi sepeliri
nūgā rescriptū illud viciet p illā falsā
latinitatē. nā vbi dicebat. que debebat
dicere. quas. Jo. an. p̄sultit q̄ si viciat
qz p̄t saluari p̄ s̄p̄sim. nā illud ver-
bū. q̄ p̄t eē neutri generis z p̄ralto nu-
meri z facere relatōz ad s̄bū. p̄sone. z
ad s̄bū rectores. z erit cāus accusatus
Itē p̄supposito q̄ simplr̄ sumatur illū
s̄bū que vt faciat relatōnē ad verbus
p̄sone tñ cū sit modicus defectus non
dz viciare rescriptū. ar. in. c. ex parte de
fi. instru. z sic elice secundā regulā q̄
si falsa latinitas surgit ex modico defe-
ctu alicui⁹ l̄re vt̄ t̄m. si viciat f̄scriptū

1 **Q**uare autē falsa latinitas viciet re-
scriptū. glo. in. d. c. ad audiētia dat rō-
nem dicēs q̄ rescriptū papa p̄ multas
manus trāsit: z cū multa maturitate de-
coquit. z ita nullū viciū p̄tinere dz vñ
h̄ istā p̄s̄ptionē nō ē admittēda p̄ba-
tio. Et Bir. li. iij. ti. iij. segtur gl. dicēs
Secus eē in rescriptis ip̄erato:is z in
fectorū l̄ris: vel actis iudicū: que nō cū
tanta deliberatiōe procedūt. z in l̄ris
tabellionū: quoz fides auctoritatē ta-
bellionis inuitur vide ēt Pano. in. d.
c. ex p̄te. vbi dicit q̄ nō solū defectus lit-
tere nō viciat rescriptū. imo ēt s̄m In-
no. defectus dictionis vel oratiōis non
viciat. dūmō dephēdatur intellect⁹ ma-
terie q̄uis aliqui dicit h̄z eū q̄ si est in-
tollebilis error in l̄ra vel dictione. secus
prius tñ dicitū plus placet Inno. cūz p̄
bullā tollatur suspitio z oculi officialiū

sepe falluntur. vel posset distinguī s̄m
Dost. inter rescripta gr̄e z iustitie. do.
car. Idēz t̄z i rescriptis gr̄osis dūmō cō-
sensus nō mutetur qd̄ plus pl̄z pa. per
no. in. c. cū venerabilis d̄reli. do. Se-
cus si sensus mutaretur. vel iduceretur
equiuocatio nam tunc defectus littere
viciaret. vt in. c. inter dilectos de fi. in-
stru. z ex predictis possunt decidi mul-
te questiones

Quidā ipetravit ecclesiā sancti P̄s
cracy. in l̄ra s̄o dicebatur p̄sacry. ita
q̄ erat mutata l̄ra. c. in. e. an. ex hoc vi-
cietur rescriptū. d. car. vt refert. pa. vbi
s̄. dicit tenuisse q̄ nō sicut. n. defectus
l̄re nō viciat vbi cōstat de sensu vt hic
Ita z si vna l̄ra ponatur loco alterius
vt in. q. n̄ra dūmodo ex alijs appareat
papam intellexisse de illa ecclesiā san-
cti Pancracij. Secus si induceretur
equiuocatio.

Alia qd̄ Papa m̄dat in rescripto
impetrātes debere mitti i cōpalē. z su-
it om̄ssum verbū possessionē. d. car. d̄
cit obtinuisse q̄ p̄pter hoc non vicia-
tur rescriptū. qz p̄ alia verba appare-
bat de intentione pape. qz submittebat
z defendas iductus. Idē dic si p̄ posi-
tionē vnt⁹ l̄re loco alterius iducere⁹ fal-
sa latinitas. sicut accidit in facto. dice-
batur enī in quadā indulgētia p̄petuis
ep̄ib⁹ duraturis debebat. n. dicere dure-
turas. z sic a suis mutata i. i. refert. n. se
p̄sultisse p̄ hoc nō viciari. tñ qz hodie
curia nō admittit exceptōz false latin-
tatis tñ p̄ p̄dicta qz sic defect⁹ l̄re si vi-
ciat. ita z si vna l̄ra ponat loco alteri⁹.

Pone q̄ rasura sit facta in loco su-
specto nūgā viciabit totū instrumentū
an solū illā partē cui coheret. Oldra.
tenet q̄ nō viciet totū. Secus in dicto
testiū. nā illud viciatur totū rōe p̄tis fal-
se. qz testis ex hoc redditur p̄ iurus. z i-
tellige qm̄ instrumentū habet plura ca-
pitula separata vide ad p̄dicta. c. ex lit-
teris. extra de fi. instru. vbi habet q̄ re-
scriptū apostolicum p̄pter rasuram in
loco nō suspecto nō cēsetur viciosum
z ec tñ pars p̄t corrigere seu abrade:

re si deprehēdit errorē. Immo careret
 oio qmodo rescripti z vīde gl. singu
 larē i. d. c. cū venerabilis. z tibi pan. q
 rasura reddit suspectū infirm si est fa
 cta in loco suspecto. et si videat depo.
 sita eadē manu qz repiunt multi scien
 tes adulterare scripturas alioz. sō su
 me hāc cautellā qz vbi cūqz notarius
 erravit ita vt oporteat aliqd radere z
 iterz reponē: vel facē aliqd lras in mar
 gine: dz notarius ad euitādā suspitō
 nē in fine instrūtinuādo se facere mē
 tionē qualiter ipse rasit tale vōbū: vī q
 fecit talē lineā in margine. h̄ ēt voluit
 archi. i. §. his ita. xxxv. q. i. vī ēt pbari
 in. l. in fraudē. ff. de te. mī. z ibi h̄ tenet
 bar. z ita h̄ hodie stilus notariorū qz
 rasura ē i loco suspecto. tñ si ē necessa
 ria. si ex pcedētibz vel subsequētibz p̄
 elici vritas eoz que cācellata sūt: vt ibi
 notabilr dicit glo. itē no. gl. in. c. l. j. de
 cri. fal. qz si lre eēt clause rasura non
 noceret. z no. fm ho. qz icuria est canō
 late snie i quēcūqz aliu ab officialibz
 sup hoc i curia dputat: qz scripto bulla
 vel notato mutat vnā figurā i aliā: si
 ne lras vel ēt dimidiā abaserit: v̄leue
 rit cācellauerit vel mutauerit sine illoz
 ad quos spectat data lnia. z dicit qz se
 pe publicat i curia. vt nō possit qz pre
 tēdere ignorātiā. Possēt tñ impetrās
 sine aliq pena totā lram lacerare ac ēt
 bullā nā licitū ē cuiuslibet iuri suo renū
 ciare. Et ex h̄ hēs qz simplex notari
 q lras aplicas scripsit nō pōt illas cor
 rigere sine lnia officialis ad hoc dpu
 tati z vīde Ri. i. iij. di. xvij. vbi qrit
 vtrū iueniens litteram pape cuius effica
 cia iā expirauit: vt qz fuit data ad ipō
 quod iā trāsit: z iudo si intentiōe vten
 di z aliquā lram in ea male formatāz
 reformat vel p̄ficiū facti: vī p quēcūqz
 aliū mōus aliqd i ea imitat: sit excōica
 tus: z pcludit qz sic: qz q̄uis illa lra si
 imutata sit inutilis. tñ p rasuraz sic mu
 tari possēt vt vtilis appareret. vbi grā
 Si ibi erat scriptū. post triētiū mīme
 valituris. z p triēnio ponereē quique
 nū iam apperet vtilis: que añ erat in

vtilis. cū ergo quicūqz mutatio siue pua
 siue magna circa lram pape qz p imu
 tatiōez p̄t appere vtilis plusqz erat. vel
 vtilis cū añ n̄ eēt: sit p̄hibita sub p̄ca
 excōicatōis late snie: vī qz imutās ali
 qd circa lram de qua ē qd sit excōica
 tus. de lris tamen que p nullam rasu
 ram possent appere vtilis: vt p̄ca lra
 cta: oia data. cc. annis vel. ccc. aliter
 esset iudicandum qz si tota radereē z
 de nouo scribereē. nō possēt apparere
 vtilis p̄ bullā: qz i creatiōe cuiuslibet
 pape noui aliqd circa bullā mutatur.
 Cū autē aperiens lras debeat puni
 ri tāqz falsarius. ff. Pa. i. c. cū olim el.
 ij. de offi. v̄le. dicit qz aut iste aperit lit
 teras ostēdendo eas aduersario mīten
 tis: z p̄t puniri vt falsari. ar. bonū in
 l. i. §. is qz dposita. ff. ad. l. cor. d. fal. vbi
 dicitur qz is qui deposita instrumenta
 ostēdit aduersario incidit in crimē
 falsi z no. hoc p̄ aduocatos z pcurato
 res qz plerūqz iura p̄tia ostēdunt aduer
 sario nā pōt p̄iri pena falsi vt ibi no.
 aut apit qz lras. z tñ si ostēdit aduersa
 rio z tñc nō puniē pena falsi: d quo vī
 tex. i. d. c. cū olim. Nam p̄ca dixit
 qz voluit ipsum punire i quo delinqt
 z tñ nō puniuit cū pena falsi. ad idē
 l. qui testamentum. ff. de fal. nā sp̄ale ē
 in eo qz aperuit testamētū clausum: vt
 puniatur pena falsi: vt ibi ergo aliud
 dicēdū in eo qz aperuit alias lras ma
 xime priuatas vñ dz puniri pena stel
 lionat. l. extraordinaria. Idē bar. ibi
 z vīde eūdē Bar. in. l. i. ff. de p̄uari
 catoribus. vbi dicit idē esse. de eo qui
 cognouit iura vnus: z demum se con
 tulit cum parte aduersa.

Cū autē aperies litteras. d. pape sit
 excōicat. ff. qz si: qz nullo iure cauet.
 Cū autē scriptura p̄fecta p̄ falsū no
 tariū sit nulla. ff. Pa. i. c. fraternitatis
 de here. d mēte Inno. dicit qz aut lo
 quimur de instrumentis p̄fectis post falsi
 tatem cōmissam: vel añ. si añ: tunc ex
 quo notarius tollerabat in officio va
 lent: qz gesta rōe publici officij nō re
 tractantur p̄pter publicā vtilitatem lras

postea sequat de positio p. l. barbarus ff. de offi. presi. Sed instrumenta perfecta post damnationem notarij non valent vt in. d. c. fraternitatis.

Sed dubium est: quoniam ante damnationem notarij reptur instrumentum habens plura capitula: et in vno est admixta falsitas an reprobet totum instrumentum. Bar. in l. si ex falso. C. de transac. distinguit: quod aut falsitas procedit ex vicio notarij. et tunc instrumentum corrumpit in totum. Et hoc plura dicitur in teste: vt si aliquis falsitate adijciat testis suo: deum eius in totum reprobatur. quod reptur plures sic est in notario: quod dicitur quodam testis. et hoc verum si est falsitas circa substantialia negocij: vel circa circumstantias eius: vt quod debeat scribi bene. quod tunc promissit. x. et scripsit. xx. Sed si falsitas est orta circa alia accidentalia vel extrinseca: vt quod scripsit phentes esse communi sanguineos. vel aliquid aliud quod non facit ad negocium: hoc sit falsum. non reprobatur instrumentum propter hoc: quod illud non pertinet ad officium notarij. Idem in teste: aut defectus non puenit ex vicio notarij et tunc aut percipit substantialia instrumenti vt quod fuit omissa inditio et dies. et tunc instrumentum corrumpit in totum vt non in. c. inter de fi. instru. Aut defectus non concernit substantialia negocij et hoc tunc fieri illa distinctio: aut negocia sunt conexa: aut sepata. Primo casu non corrumpit in totum. Secundo sic. vt in. d. l. si ex falso. Sed Bar. in. l. eadem lege. ff. ad. l. iul. repe. dat vnam limitatidz ad predicta: vtz quod infra perfecta per notarium damnata sunt nulla. quoniam fuit damnatus pro falsitate commissa in officio tabelionatus. Secus dicit si alius fuisset damnatus de falso commisso tamen extra officium. vel sit effectus infamis ex alia causa. tunc enim concludit quod si illud officium non habet in se dignitatem: vt quod non est notarius principis. vt l. i. C. de man. pu. vel non habet officium de publico. vt quod non est notarius in banco: sed est assumptus a publicis volentibus vt faciat publicum instrumentum. tunc non videtur quoniam talia infra perfecta per istum non valeant. Et tunc fit infamis. Docet p. l. si alii

quod C. de suscep. et ar. l. x. quod facit tamen mentionem de falsitate commissa in officio. Item quod notariatus non est dignitas. sed quoddam munus. Item infamis potest esse procurator. in. l. de. excep. Unde glo. ad hoc. et sen. excō. decernimus in. vi.

Additio. Et per maiorem declarationem. 9. ne dictorum bene. vix pau. de cast. i. p. l. cxxlii. incipiente. Super eo. vbi dicit quod quoniam quod habet dignitatem vel officium ex publico quod exercet iterum si presententes: vt est esse notarium ad bancum iudicium sola infamia facta ex condemnatione aliquis famosi criminis est si non sit notoria priuat ipse executioe talis dignitatis vel publici officij: posito quod non est se ipse iniaz adhuc priuatus tali officio. vt idem Bar. expresse determinat in. d. l. eadem lege. ff. ad. l. iul. repetit. per. l. ij. C. de digni. Si vero est officium publicum cum sine dignitate et quod exercet iterum presententes. vt est esse simpliciter notarium: et quod officium instrumentum inter partes ipsum rogantes. tunc aut ipse commisit crimine ex quo secuta condemnatione venit infamatus et priuatus officio. non tamen aliqua condemnatione legis vel hominis secuta est. et tunc habet locum id quod dicit Spec. de instru. ed. d. restat. ver. quod si tabello. quod etiam si deliquit in officio quod fecit instrumentum falsum. non prohibet alia instrumenta facere. et sunt valida etiam si crimine illud erat notorium. facit. l. si quis ex argentarijs. d. l. ff. de edendo. aut lata erat inia priuatiua officij. et tunc aut a tu re scripto. et hoc locum gl. quod est in ante. de tabel. d. pe. quod vix distinguere. Aut erat occulta et aut notoria: Aut erat lata ab homine legis ministro. Et tunc talis distinctio si est adhibenda. imo indistincte non valet infra poste adfecta verba sunt Bal. notabilia. declaratis illas gl. et limitatis eas in. l. ij. C. de sen. et inter locu. om. iudi. Aut fuit lata inia supercrie: non aut priuatiua officij ex qua inia incurrit infamia tunc habet locum id quod dicit Bar. i. d. l. eadem lege. et in quodam consilio quod incipit. Ser. Joannes. et bal. in. l. et militibus. C. de testa. mi qui sumpt

dicitur ipsum non prohiberi alia infra
 conficere pro hoc. De hoc vide. s. Absol-
 lutio. i. §. xix. et Emphyteosis. §. iij.

Familia Quia paterfamilias debet regere
 et corrigere familiam suam. Sic put-
 h' in sum. p' se. li. iij. et. xij. q. i. q' pater-
 familias non solum tenet curam regiminis habere
 circa domesticos. i. circa filios. ut expo-
 nit Augustinus. sed etiam circa omnes suos pro quibus
 intelliguntur illi qui de familia sua sunt.
 et hec cura correctio non solum debet esse
 hereditaria sed etiam exempli boni et probi. quod est spe-
 cies elemosyne. ut dicit Augustinus. vñ sicut
 ad elemosynam corporales tenet quod tpe
 necessitatis. ita ad hanc. Si vero nec
 sic corriguntur. tenet eos abijcere a se.
 si creditur probabiliter pro hoc eos corrigi.
 et sine hoc in malicia et pertinacia perse-
 rare. ne sit patronus criminis. sicut pa-
 tet in uxore fornicaria. quod si creditur. p-
 babiliter pro his eos licet peccare. pro sua
 autem cura et pro suorum timore videt eos a
 multis. et si non ab omnibus malis se tēpe-
 rare. et non imputatur pueritas filiorum
 quod tunc fieret si non erit quod sibi imputet.

¶ Queritur an dominus teneat pascere fa-
 mulos suos tempore infirmitatis: et an te-
 neat ad omnes impensas. forte. n. eget magna
 cura et diuturna et in medicina est
 exponenda magna quantitas pecunie. De
 hac. q. vide per bar. in. l. si cum dotes. §.
 finantē. ff. sol. ma. et i. l. rebus. ff. pro.
 Et concludit quod ad magnas expensas non
 tenet: quod intellige ratione famulatus:
 sed alia ratione ut quod proximas. si ille non
 habeat vñ sibi subueniat. potest implo-
 rare officium iudicis contra eum. ut sibi
 subueniat. si est solvendo. Et idem potest face-
 re pauper cum quocumque diuites. vide tex.
 cum glo. notabilis in. c. sicut. xlvij. di.

¶ An autem famulo infirmo debeatur sala-
 rium. et. cōter tenet quod non. quod casus con-
 tingens in persona illius qui locauit operas suas
 ad liberat conductorem a mercedis pre-
 statione. ut. l. si vno. §. item cum quidam
 ff. loca. Hoc tamen limita. quando sala-
 rium debet alicui ratione persone sine dubita-
 rat. Secus autem si datur sibi et prople-
 tione aliorum prout datur potestati.

habet. n. solvere suis iudicibus et alijs
 famulis. a quorum obligatione non
 liberatur per mortem.

¶ Quid de famulo qui cum domino suo d'ca
 lario. non conuenit: an possit postmodum
 petere salariū. et. sed. cōsilio. ccvij. di-
 citur quod si ille familiaris consueuerat ope-
 ras suas locare: et dominus conducere. ope-
 ras ministrorum: quod salariū debetur ei-
 dem: saltem usque ad summam: qua alterius
 opera et ministerio dominus fuisset condu-
 ctus. ar. l. si non forte. §. libertus. ff. de
 p'di. inde. Uide. i. q. i. sunt nonnulli. per
 Archi. ubi dicitur quod de aduocato specta-
 liter videtur dicere lex quod possit petere sa-
 lariū incertus. ff. de va. cog. l. i. Et per
 hoc dicebat. d. Nico. cōta. scribendo.
 Sed. de hoc. quod si in aduocato hoc est in-
 ductum. ergo. in ceteris ius eodem. tamen in
 hoc seruanda est consuetudo patrie. vide
 etiam Bar. in. l. diuortio. §. quod in anno. ff.
 sol. ma. quod si famulus est. productus ad labo-
 randum in rure pro. xij. in anno. et exactis
 sex mensibus in quibus minus laborare
 vult discedere et petat medietatem precij
 quod non debet habere medietatem. per. d.
 §. quod in anno. ubi Bar. dicit a simili: quod
 in possessionibus lombardie: in quibus
 vno anno seminat frumentum: in alio
 non. vel alia seges minoris valoris: tunc
 totum biennium computabitur et in
 spectetur sic: in isto famulo computa-
 bitur grassum cum macro.

¶ Quid si promisi tibi seruire per
 4 annis et aliquo tempore anni sui infirmus
 nunquid teneor supplere tempus quo fui
 infirmus. et. glo. in. c. si propter tua. de re
 scriptis. l. vi. quod non. ut. l. cum heres. §.
 si quis si heredit. ff. de. sta. l. i.

¶ Queritur. Quidam dedit furnum: sine
 molendinum in emphyteosim. hoc ad-
 lecto. quod deberet recipiens gratis co-
 cere. vel molere pro isto dante et familia
 sua: omni excreuit in se familia istius vel
 tra soltes: an teneatur coquere vel mole-
 re pro omnibus. an solum numerum antiquum
 Pe. et Abbas dicit quod pro omnibus.
 Idem Danon. i. c. q' to. de celi. Et dicit
 ibi esse tex. s' in intellectu magis eodem.

Nam ex quo iste recipiens potest se habere ad lucra. s. diminuta familia: ita aucta: ut huiusmodi eadem sit disciplina: nisi spem mutasset: ut puta. effectus est episcopus vel capitaneus. et sic tenet multa familia.

¶ Quid de famulo et famula qui vult esse domino suo fidelis: et dominus non vult eis dare mercedem propter hanc questionem factam: nunquam possint occulte de bonis suis surripere usque ad debitum. R. R. i. iiij. di. xv. q. 13 tales peccent in modo accipiendi: nisi ad restitutionem non tenentur. Et ad predicta facit quod non. Seco. in. iiij. d. xv. vbi dicitur an dānificat^o ab aliquo possit sibi satisfacere de bonis dānificat^o. Et respondet quod in duobus casibus potest sibi satisfacere. Primo quod si ille dānificat^o est effectus dispensator bonorum dānificat^o: et si possit sibi huiusmodi forma providere: ut quod si habet testes: vel probatores: vel quod est persona potens huiusmodi non administrare sibi iustitia. Secundo quod si iuveniret de bonis illius: vel aliquid sibi donatum fuisset. Tunc huiusmodi. S. ber. et alios: volens sibi satisfacere de bonis debitoris auctoritate propria peccat in septem casibus. Primo est: quod si per sibi per viam iuris pulset et nihilominus sibi faciat. Secundo est: quod si iudex publicus et in causa sua vellet ipsemet iudicare: quod est prohibitum. C. ne quis in causa sua iudicet. l. unica. Tertio est: quod si dicitur si est liquidum sibi dubium. s. an debeat habere. vel si actori nāq. probatio incumbit. Quarto est: quod si est peccatum generandi scandalum huiusmodi. ut quod alius culpatus de furto vel maleficio suo et infamaretur indebite. Quinto est: quod si est peccatum infamie proprie. ut quod reputaretur latro vel usurarius. et huiusmodi. Sexto est: quod si est peccatum peccatum personale sui ipsius. ut quod possit suspēdit per latrone per tali actu. vel huiusmodi. Septimo est: quod si sibi satisfaciendo mortaliter peccaret. postponendo salutem anime sue per recuperatione rei temporalis. q. d. n. p. dest. homini et c. Et Paulus. concludendo predicta i. e. olim el. l. de resti. spo. de mente Innocentius. dicit quod etiam sua auctoritate potest quod accipere re surripue. d. modo ex hac acceptione nec malum nec scandalum imineat nec huiusmodi de tenentem re. puta. uxorem. cui custodiam

rei commiserat vel contra familiares suos vel quocumque alium: tunc. n. deberet ea in locum pristinum restituere.

¶ Quid si dominus faciat suos iurare quod dicitur ei si quod viderit: sciverit vel audiverit surripuisse aliquid de bonis suis. R. huiusmodi. distinguendo quod si iste dominus probabiliter habet trucidatus et servus non tenent sua re. quod illicitum fuit quod iuratum est. Si autem creditur in alio modo et non nisi rationabiliter processit distinguere. quod si res tales sunt quod pertineat ad custodiam illius qui iuravit suari deus. puta. Si quis viderit furem exportare res que ei custodie commendate sunt. potest persequi res furtivas. alias tenet dānū restituere. Si autem non tenet ad custodiam illarum rerum. tunc si potest probare tunc revelare. si hoc non potest probare. non debet revelare. nisi talibus personis que possent prodesse et non obesse. Et si alio modo iuravit si fuit licitum iuramentum nec obligatorium. Idem in sum. cōse. l. i. t. ix. vbi dicitur huiusmodi. q. si aliquis de testibus sinodalibus sciat solus crimen alicuius non tenet denunciare episcopo licet iuraverit dicere crīa que secretum nisi possit probare. alias debet tacere. ne sit peccator criminis. y. q. i. si peccaverit. nisi hoc faciat secrete cum episcopo vel alius cui revelat secrete debeat corrigere huiusmodi criminosos. de hoc vide. s. excommunicatio. vii. q. xxvi.

¶ Sed hic queritur de quod quotidiana. an istis denunciatoribus sinodalibus plene credatur. R. gl. in. h. aliqui. iiij. q. iiij. quod sic: si denunciatur notoria. Si hoc aliud crimine non creditur eis nisi probent. Sed bar. i. l. d. ius. ff. de cu. re. distinguit quedam esse maleficia graviora. et istis non creditur eis et sic loquitur. d. l. d. ius. Quedam sunt maleficia si graviora: et tunc quod possit tuitur denunciator ad denunciandum quod res ipsa iuenit. Exemplo mittitur aliquis per civitatem ad accusandum iudices et portantes arma et filia levia: et in istis creditur talibus officiali referenti se sic iuenisse. Ita loquitur huiusmodi. l. i. h. ges. ff. de of. pre. vii. si vero officialis non mittitur ad referendum id quod videt sed aliud quod reperit ex auditu et fama alio: tunc talibus officialibus

libus non creditur, sed potest ut puenia
tur ad ingirionem. hec bar. & predi-
cta videntur satis equa pro quibus fa-
cit consuetudo generalis totius mundi
licet Panoz. in. c. preterea. de testi. co.
deulet a secundo dicto.

9 **Q**uid autem dicendum de statutis seu con-
suetudinibus quibusdam terrarum que constituunt
hominum denunciatores seu caparios ad de-
nunciandum quicunque iuenerit in vineis vel
hominum siue danuz fecerint: siue non: etiam
si nil oino comederet vel auferret. imo
quod plus est tenentur denunciare si inuen-
erint canes intrantes dictas vineas etiam
si nil mali facerent. quod prima fronte videtur in-
iustitias. Sed dicendum quod ex quo dicte com-
munitas presenserunt dictis statutis. tales
denunciatores poterunt danificantes de-
nunciare. & merito eis dici potest. Date
re legem quam ipse tuleris

10 **Q**uid autem de sententiis episcoporum que sunt
quotidie: puta quod amisit annulus episcopus
ad instanciam illius fecit edictum: quod si quod
inuenit dictum anulum: teneat sibi prestare
sub pena excommunicationis etc. Tunc iue-
nit dictum anulum: sed quod tunc debet
habere ab illo qui amisit dictum anulum
non notificat. Querit an possit salva con-
scientia retinere dictum anulum in recon-
solatione illi quod habet deus an hoc teneatur
hoc non obstante manifestare prelato. Et
dicendum quod inspicendus est tenor litterarum
episcopi seu iudicium. Sunt enim quedam littere com-
natorie que sunt valde graves ut puta
quod petrus amisit tale rez. & quod ei furata
sit deus & scias & malo animo & homini
Et in hoc casu ille qui habuit tale rez &
retinet in compensatione non est obligatus
restituere: nec est manifestare. ex quo talis
non habuit tale rez malo animo nec de scias
Sunt etiam quedam littere que loquuntur magis
spaliter. etiam facientes mentionem quod in ca-
su reconpensationis vel homini teneant ma-
nifestare. Et in hoc casu dicendum quod te-
neantur vel restituere. vel saltem idicare
prelato ex quo constat de eius voluntate.

11 **A**dditio. Quidam tamen dicunt quod si
in sententia fieret men-
tio de reconpensatione quod talis sententia pene-

ret expresse intolerabilis erroris. & sic ta-
lis sententia non teneret. Et addunt quod nec si-
militer ligaretur quod non revelaret quod sciret
tales retinere animo compensationis certus de
debito. Secundo si non sit certus. sed dictum est
contra stultum episcoporum ac etiam auditorum cau-
sarum in curia romana. Nam experien-
tia teste prepe vidimus huiusmodi litte-
ras emanasse a dicta curia. Nec est di-
cendum quod curia romana erret in hoc. Se-
cundo dico quod homini flatu rationabilissimi
me hoc possunt facere. quod multi excec-
ti amore sui ut quotidie videmus pu-
tant debere habere ab aliquo: & tamen
audita altera parte sunt potius debitores
quam creditores. Et propter hoc iura statue-
runt ne cui liceat sibi ius dicere ne. s. p-
pter amorem proprius decipiatur. & un-
de putat se habere suum rapiat alienum
Et ideo iuste & sancte prelati ad obui-
dum talibus periculis prestent in suis litte-
ris apponere dictas clausulas. maxime
quia ut in pluribus ita reperit quod tales
decipiuntur. Dicit forte aliquis. Ego pro-
suppono quod iste pro certo debeat habe-
re. & forte non potest probare de credito suo
& si revelaret se abstulisse cogeretur re-
stituere etc. Dico quod hoc non obstante licet
illa sententia facta est: quod leges adap-
tantur ad ea que in pluribus accidunt ut
in. l. nam ad ea. ff. de legi. Ad hoc factum
quod notat Ri. in similit. in. iij. di. iij. ar.
i. q. iij: ubi querit. An tam iustificati ut
virgo maria. Jo. baptista & homini tene-
rentur ad baptismum. Et concludit quod sic
quod quis aliqua lex instituat propter ea
que accidunt ut in pluribus. si tamen ge-
neraliter data est. non tantum tenentur ad
eius observantiam habentes illud propter
quod est lata. sed etiam non habentes. hec
Ri. Ecce casus noster. Et si principa-
lis tenetur restituere vel revelare: mul-
to fortius sciens etc.

Remina. Queritur an femina cau-
sa ludii vel ioci viens veste virilis
vel contra peccet mortaliter. & omnes
predicatores & totus mundus audacter
predicant quod sic. Et ad cooperimen-
tum sui erroris pro hoc allegant. c. si q

muller. xxx. di. z de uero. c. xxij. Sz in
dico qd ista decipiuntur. ad qd pbadu
primo videbim⁹ de. d. c. siq mulier. z
ibi sic dr. Si qua mulier suo pposito
vile iudicis vt virili veste vraf. z p
pter hoc virile habitū imitteat. anathe
ma fit. hec ibi. Nota ver. suo pposito
Nō entz hie accipitur ppositū pro ac
tu deliberato: qz hoc fuisse supfluz.
Nulla enim mulier gestat habitū vi
ri nec ecōtra: nisi deliberate z appen
sate hoc faciat. Sed hie accipitur p
positū p praua itentōe. Et hoc vult
glo. ibi in. f. pposito. d. vt qz magis
habilis z magis pata est i scissa veste
q̄ in clausa ad meretricādū. z hec gl.
Idē Archi. ibi sup dicto ver. pposito
dicit. s. malo. s. meretricio: Nec obstat
etiā. d. c. xxij. de uero. vbi dr qd nō in
duetur mulier veste virili. Nā s̄m Ni
colauz de lira aliqui doc. z bene expo
nūt qd hoc intelligit de armis quib⁹
viri vtatur. Prohibet autē hie qd mu
lier nō portet arma viri. tū qz inducēs
mulleri z psumptuosuz: tū qz pro tūc
erat supstitiosuz: qz gentiles mulieres
in sacris martis portabāt arma viri
z i sacris veneris viri portabāt orna
mēta mulierū z istra eaz. vt pote co
luz: susuz z filia iō subdit. Abominā
bilis apō deū entz est qd hec facit. Abo
minatio. n. i sacra scriptura cōster ac
cipit p idolatriā seu aliq̄ ad idolatriā
ptinēte. Si autē ista p̄dicta itelligat de
veste cōt phibet hie talis vsus vel po
tius talis abusus: qz est occasio libidi
nis. qz mulier in veste virili posset li
cēt⁹ cū hoibus luxuriā exercere. Et si
muller vir i veste mulieris. qz liberi⁹
posset loca secreta mulierū ingredi. hec
nico. Ecce qñō nico. p̄cordat cū textu
dicti capli siqua. z cū glo. z cū Archi.
Ad hoc facit ratio sumpta a rubrica
que dicit sic de mul. imoda supstitiōe
hereticorū quos grangēse p̄clitū ana
thematisauit. p quā rubricā exp̄sse da
tur itelligi qd nullus incurrit penā dicti
c. siqua nec ēt altoz. xliij. capitulorū. q̄
sūt sub dicta rubrica: nisi sit dolo z ex

supstitiōe faciat. z ex p̄dictis inferatur
due p̄clūsōes. Prima est qd mulier si
viri veste virili vel ecōuerso ex p̄posi
to malo vel deprauata itentōe vt ex
supstitiōe peccat mortalr: z vltra hoc
mulier est excōicata. vir at nō. Nec cō
clusio p̄z. z p̄dictū. c. siqua tūcta rubi
ca. cū glo. ibi. z Archi. z dictis nico. i.
d. c. xxij. Secūda cōclusio qd si mulier
viritur veste virili vt ecōuerso causa lu
di vt loci vel ex leuitate absq̄ prauata
itentōe. sic si peccat mortalr imo mul
titiēs nec ventat. Sicut multitiēs vi
dem⁹ qd viri assumūt vestes suaz vxo
ruz z ecōuerso. z vadunt larnati p ci
uitatem causa recreationis absq̄ ma
la itentōe. z nimis absurdum eēt di
cere qd peccarent mortaliter.

¶ Et ex p̄dictis pōt patere fōitas al
terius dubij. s. an mulier tonsurās se. i.
precidens crines vsq̄ ad aures absq̄
cā rōnabili sed ex leuitate z fatuitate
quadaz peccet mortalr. Bicut quidaz
qd sic p. c. quecūq̄. xxx. di. qz pōt excō
municari. Itē facit p. c. vxozat⁹. de cō
uer. p̄in. sed dico vt in p̄cedenti cāu qd
si facit ex supstitiōe vel in cōtēptū si
gnificatiōis illius qd significat coma.
s. subiectionem viri qd peccat mortali
ter. Et hoc notat tex. ibi in ver. resol
uens ius subiectionis. z ibi Archi. qui
pōderat illud p̄. subiectionis. si autēz
facit ex leuitate quadā vel fatuitate si
peccat mortaliter lz malefaciat. nec ēt
iudicādum esset de mortali: si mulier.
Se totā decalualet ex fatuitate lz hoc
esset in maiorē derisum. Idem dic de
oibus alijs casib⁹ qui ponitur sub di
cta rubrica qd nullus incurrit penāz ibi
positaz nisi ex supstitutione: aut ex p̄tem
ptu. Et ista sunt notāda qz noua.

¶ Que autē sint illa que sunt phibita z
mulieri. s. multa. p̄rio nō pōt p̄dicare
nec docere publice licet gl. in. c. adijct
m⁹. xvi. q. i. dicat qd mulier de lnia sa
cerdotis possit p̄dicare: tamē finali
ter non firmat pedes in hoc. qz refert
se ad. c. mulier. xxij. di. vbi habetur qd
mulier q̄uis docta z secta viros i cō

mentu docere nō psumat: laic⁹ aut pfi-
tibus clericis nisi ipsis rogatibus doce-
re non audeat. Itē mulier nō p̄t sacra
vasa. nec sacras pallas p̄tingere: nec i-
censum circa altare deferre. vt in. c. sa-
cratas. xxiij. di. Itē nec p̄t actū alicui⁹
ordinis exercere: nec alijs bñ dicef. vt
in. c. noua. de pe. z re. z i. c. tanta. de ex-
ces. pre. Item nō p̄t esse arbitrix nisi
esset in dignitate habente iurisdicōez
Sed bñ p̄t arbitratrix. de quo vide.
s. Arbitrix. §. i. itez nec iudicis nec ma-
gistrat⁹ gerere offiū nisi in casibus de
quib⁹ i. gl. xv. q. iij. §. i. nec postulare
nec pcurare nisi i p̄pria cā z suoz vt
notatur in. l. semine. ff. de re. iur. z in.
q. vij. §. tria. z. d. §. i. an autem possit
esse testis in cā criali vel in testō vel co-
dicillis vide. j. Testis. a. §. i. Itē nō p̄t
p̄sonaliter trahī ad iudiciū cā ferendū
testi montuz: aut alia q̄libet cā que in
Iure non exprimitur z eius volūtatē
z si est religiosa non potest. Et si vel
let trahī ad iudiciū personaliter ex
quavis cā vt in. c. mulieres. de iud. li.
vi. Item nec accusare nisi in certis ca-
sibus de qb⁹. xv. q. iij. §. i. in tex. z i gl.
Itē nō p̄t se obligare seu p̄pria sub-
stātia z pro debito viri nisi credituz sit
p̄uersū in suā vtilitatē vt in aūc. vt nul-
li iud. §. z illud. col. ix. Item non de-
bet incarcerationi vel detruēti p̄ aliquo
debito vt ibi.

Finis.

Rene. feriarū q̄das dicuntur tempo-
ranee. q̄das repentine q̄dā solēnes.
temporaneē sūt q̄ dantur pro fructib⁹
colligēdis z sūt. duoz mensium: grā
messium z vindemiārū. s. vnus p̄ mei-
sibus z ali⁹ p̄ vindemijs. Et in oi ter-
ra dande sunt ferie p̄ missibus et si nō
crescat ibi annona: qz hoies cōiter gra-
no idigent. Et hñt necesse sibi aliquo
tpe puidere s; p̄ videmijs nno dabi-
tur nisi vbi sunt vinee vel saltez vbi est
cōis vñs vini. z in hys nō p̄t fieri p̄-
cessus iudicialis nisi de p̄sensu p̄rium
extra eo. cōquestus. Repentine vero fe-
rie sūt quas ipator indicit. vt pp victo-
riā: quā fecit vel qz vxozē duxit: vt qz

filius ei natus est z hñdi. z dicuntur
repentine qz repente sine subito indi-
cuntur. Et nullus p̄ter p̄ncipem eas in-
dicere p̄t. C. de ferijs. l. a nullo. z has
ferias populus tenet obseruare saltez
in publico exq̄ p̄nceps p̄t eas idicere
En aut̄ p̄ueniēs peccet mortalr. vide
j. statutū. §. vi. ferie s̄o solēnes siue fe-
stiuē sunt quedā solēntates que habē-
tur in. d. c. conquestus. z in. c. pronun-
ciādum de p̄se. di. iij. s. Natalis dñi san-
cti Stephani. Jo. euāgeliste Innocen-
tiū. s. Siluestri: circūcisiōis: epi phanie.
Septē dies dñice passiōis resurrectiō-
nis cā. vij. diebus sequētib⁹. Ascen-
pēthe. cum duob⁹ diebus q̄ sequūtur.
Natiuitatis Johānis baptiste. anūcia-
tionis dñice: z assumptiōis Uirginis
z Natiuitatis. z purificatiōis eiusdēz
Benedicti apostolorū. beati Laurētij
omniū Sāctorū. s. Martini: ac diebus
dñicis. dedicatio sci Michael. Itē roga-
tiones trib⁹ diebus añ ascen. dñi. z il-
le festiuitates quas singuli epi in suis
episcopijs cū populo z clero duxerint
venerēdas. itē statuit. Eusebi⁹ qz festū
inuentiōis sancte crucis. v. nonas maij
solēnter celebretur. d̄ p̄se. di. iij. Crucis
Item festū corpis xpi vt in cle. si dñm
de rel. z veneratiōe sanctorū. z no. qz
iter predictos dies sunt quidā q̄ de fa-
cto nō festantur quātū ad cessatiōez
ab optibus Sed videntur abrogati p̄
p̄ria p̄suetudinē que in eis hz locū. cui
nō Ita sint de p̄cepto sicut est dñica z
maiores illa Isti aut̄ dies sūt tres dies
rogatiōnū. Quidā etiā nō seruant oēs
septē dies passiōis: nec etiam totam
octauam pasche z quo ad Lessationē
Ab Operibus. quia quasi Ubique cō-
suetudo est in cōtrariū. No. tamen qz
cōsuetudo nō excusaret q̄tuz ad festa
iuris diuini. De festo autē dedicatiōis
cūsuscōz oratorij seruanda est p̄suetu-
do terre vel parrochie. s; de iure aliud
sit. Idem dicendum de festis euāgeli-
starum z quattuor doctorū p̄ncipa-
tum. seruandam scilicet fore consuetu

minationem festorum. Cum etiam habeat tollere et instituire ipsa festa ar. de cose. di. ij. rogationes. et precipue attentor q post sero diei festi possent laborare s; illud. c. p. nunciadu. cum tñ non operentur comuniter vsq; ad mediam noctem: et sic videt admittenda talis copensatio sero vigilie cuz sero festiuitatis. Si tñ ab officialibus: ad quos spectat talia regulari ordinaretur: q post primam horam noctis vel secundam sub certa pena nullus operetur melius esset: et tunc oēs tenerentur seruare: et seruando nulli eorum fieret presudicium.

5 Additio. Quidam tñ ampliant hunc casum. d. q barbitonsores et alij artifices qui laborant vsq; ad mediam noctem: vel vsq; ad mane diei festi. q; lz sint inducendi vt desistant: non tamen condemnandi de mortali. ex quo sic est consuetudo bñ modo protrahant festus postea vsq; ad sequens mane: ita q per. xxiiij. horas ipsius seruent. Sed iudicio meo hoc videtur periculosus: nec videtur puenire iuribus. Pro quo videndus est: an vna ars: due vel tres: vel huiusmodi possint facere consuetudines in ciuitate: vel loco. et dicendum fm doc. et glo. in. c. si. de cose. et panor. q ad inducendam consuetudinem requiritur q maior pars populi vtatur illa consuetudine. Intellige de maiori parte populi habente consensum habilem ad introducendum consuetudine. nam mulieres infantes et furiosi nō computantur in numero. Ex quo infertur q lz barbitonsores et alij triū vel quattuor artium laborarent vsq; ad mane diei: nō ppter hoc introducta esset consuetudo que eos excusaret a peccato mortali: ex quo isti artifices nō constitunt maiorem partem populi: imo nec sūt de decem partibus vna. nec ob. si diceretur q singula ars potest introducere consuetudinem in arte sua. vtpura sufficit q maior pars barbitonsonum laborat vsq; mane. Et sic de alijs artibus.

dieo q hoc non sufficit ad inducendam consuetudinem q eos excusaret. sicut de ieiunio dicit sumiste et Archi. f. q licet homines alicuius artis: vtpura barbitonsores nō ieiunarent vel maior pars eorum in diebus ieiunij de precepto: non tamen essent excusati. Et ideo dicunt tria esse genera vel status. s. religiosorum: clericorum et laicorum et consuetudo religiosorum non ligat clericos. nec laicos. et sic nec absoluit. Et p hoc datur intelligi q ad inducendam consuetudinem in tertio genere. s. in laicis nō sufficit q vna ars vel due illud faciāt: sed requiritur q maior pars laicorum illud faciat: qd non est in casu nro. nā maior pars laicorum nō laborat vsq; mane imo nec maior pars barbitonsonum et hmoi laborat vsq; mane vt experientia teste videmus. Et ideo nec et inter ipsos barbitonsores et hmoi est introducta consuetudo. et iō non excusant a mortali. presertim cuz isti artifices etiam laborēt post mediam noctem sequentē ipsum festum. et vident isti sat posse tollerari si laborāt vsq; ad mediam noctem vigilie. ex quo vsq; ad aliam mediam noctem vbiq; et ab oibus non laboratur lz adhuc hoc nō sit vsq; quam tutum. **6**

6 In quibus abstinendum est in festis et vt homines melius possint vacare diuinis. debet abstinere ab omni opere seruil. i. nō solū a peccato. sed etiam a mechanicis et agricultura et hmoi vt nec mercatū fiat: nec placitum: nec aliquis ad penā audiretur vel ap mortem nec iuramēta fiat. nisi p pace hec tamen intellige. q ad iuramēta iudicialia. in alijs vero consilium est.

7 Quid sūt intelligat p opus seruile q est phibitum. Dic fm Ri. in. ij. di. xxxvi. q quodā est opus seruile materialiter. sed non formaliter seu finaliter: vt ē scribere vel portare ligna vel lapides: non ppter lucrum: s; ad edificationem ecclesie et tale opus seruile nō prohibet hoc precepto. Quod daz est opus seruile formaliter et finaliter

sed nō mālliter vt cū quis i corde suo
meditat aliqō scētiale: ordinatū vt ad
p̄ximū z p̄p̄riū finē ad lucz tēporale
vt est i aduocato q̄ studet p̄pter lucz
p̄sequēdū tale. n. opus suile n̄ phibēt
sub pena peccati mortalis. Quodda
est opus seruille materialiter z finalr
sen formaliter: q̄n. s. ordiatur ad lucrū
tāq̄ ad p̄ximū z p̄p̄riū finē vt porta
re ligna vel lapides vel scribere p̄nci
paliter p̄p̄ lucrū z h̄mōt: z h̄ op^o suile
phibēt sub p̄ca p̄ci mortalis z hec di
stinctio facit ad multas questiones.

§ Et primo an liceat laborare in fe
stis ad edificatōne ecclesiāz z p̄iorū z
locoz p̄p̄rios redditus non habentū
um. z dicendum est per predicta disti
ctōne: q̄ sic: qz lz tale opus sit seruille
materialr: nō tñ finaliter. z p̄pter hoc
dicit monal. q̄ diebus dñicis z p̄cipu
tis festis ēt beate virginis z ap̄lorū pe
tri z pauli z ēt die passionis possunt
homines arare agros pauperū z labo
rare ad opuscoz. z similiter si nō sit p̄
h̄bitū ad edificatōne ecclesiāz z p̄io
rū locoz p̄p̄rios redditus non ha
bentū: vt ad portandum ligna z
lapides. z similia. Dumtamen p̄pter
h̄mōi laborē audire missā z iouia offi
cia ad q̄ h̄ō tenet: n̄ dimittat. nō tñ p̄
dicta lz facere diebus pasche. z p̄the.
nisi alio p̄suetudo esset p̄ ep̄m appro
bata. Et nō lz tunc laborare p̄ totā diē
vel vsq̄ ad magnāz fatigationem.

§ Secūdo queritur an liceat schola
ribus: vel doctoribus i festis studere:
Et p̄ r̄sio p̄ predicta q̄ sic: qz dato
q̄ tale studiuū sit seruille finaliter non
tamē ē seruille materialr. Immo p̄t
dici q̄ in multis tale studiuū nō ē suile
ē finaliter: qz multi student nō p̄nci
paliter p̄p̄ lucrum Sed p̄pter sciam
p̄sequendā. Et hoc est q̄ dicit Pan.
in. c. oēs. ex. eo. q̄ nullo iure studiuū
phibetur. imo. suadet i. c. nūq̄ v̄ p̄se.
di. v. z maxie studiuū suadendum est
iunētib^o: qz relicto studio voluptatib^o
intēdūt: Immo. ad ecclias vadunt vt
videant pulchras dñas.

¶ Tertio q̄r̄. vtz scholares legētes 10
diebus festiuis excusent: lz h̄ant ali
quale salarium: z p̄ r̄sio p̄ predicta
q̄ sic: qz p̄ncipaliter nō legunt p̄
lucrum. Quia lectura dat eis potius vt
doceant q̄ doceat: vt sic se assuefaciē
nō tñ debent facē p̄ncipaliter p̄p̄ lu
crum. lz in p̄sequētā nō nocet dñm
legant illis horis: quib^o necessario si
instatur circa diuina doctores tamen
legentes p̄ncipalr p̄p̄ lucz: nescio a
peccato excusare Ide de scholarib^o: Qz
tunc est opus seruille z māllr z finalr.

¶ Quarto querit: an in p̄dictis die
bus liceat Venari: piscari vel aucupa
ri: r̄sio p̄ ex predictis. Nā si quis ta
lia operat p̄ncipaliter p̄p̄ lucrū tñ p̄
h̄betur. qz tñ est opus suile mālliter
z finalr. Secus si nō p̄ncipaliter p̄p̄
lucrū lz ad recreationē licet i p̄sequen
tā sibi resultaret aliqua vtilitas tēpo
ralis: vt puta: p̄ vsu suo Et familie.

¶ Quinto querit an liceat scribere i 12
festis: r̄sio p̄ ex p̄dictis. naz locare
opas: z p̄ pretio facere vt faciūt scrip
tores p̄ducti ad hoc: hoc nullo modo
lz: qz esset opus seruille materialiter z
finaliter. lz lectioes suas nōre: vel s̄mo
nes postulare. vel scribere q̄s notat s̄i
lo: vel plūbo facere p̄nt p̄sertz si alio n̄
possēt memorie retinē. z lz p̄: qz hoc
casu nō ē opus seruille finalr Sec^o si
tales locarēt opas suas ad p̄dicta faci
enda vt ad corrigēdū libros alienos
nā tunc est op^o seruille vtroq̄ modo.

¶ Sexto querit qd v̄ d̄signatorib^o. q 13
diebus festiuis sere p̄ totā diē morant
in ecclesiis depingēdo: seu retrahēdo
i tabulis suis figuras pulchras: quas
reperunt in pariete An liceat Bict
potest per predicta q̄ sic. quia ibi non
est opus seruille finaliter p̄ncipaliter
Sed p̄ncipaliter hoc faciunt vt adif
cant licet in consequētā in futurum
z de longinquo lucrum p̄sequantur.

¶ Septimo quid de c̄taris z alijs 14
qui suis vtuntur instrumētis in festis
An liceat responsio p̄ ex p̄dictis nam
si faciūt p̄ncipalr p̄p̄ lucrū: vt op^o ser

uile utroq; mō & sic phibitū & si hu-
lusmodi instrumentū utū i correis & hōi
et sine lucro nō lz nisi cū circūstātijs
q̄ requirūt i correis. q̄s vide. s. c. correa.

15. Additio. Octavo qd de laborā-
tibus ad refectonem
pōtū vel vlarū. respōsio patet ex p̄di-
ctis. Nā si laborāt p̄ncipaliter pp lu-
crū peccāt mortaliter: quia tūc ē opus
seruile materialr & finalr. Si autē la-
borāt nō pp lucrū p̄ncipaliter sed pp
pietate trāseuntis vel aliaz piā causā
vel bonum publicū. tunc non peccāt
mortaliter: quia publica vtilitas com-
prehenditur sub nomine pietatis.

16. C. Nono. qd de aduocato q̄ expedit
in die festo illū q̄ venit de loge. R. p̄
ex p̄dictis nā si facit p̄ncipalr pp lu-
crū peccāt mortalr. lz cliētul⁹ de loge
veniat. qz ē op⁹ seruile mātr & finalr
si autē expedit eū nō p̄ncipaliter pp lu-
crū. lz ne cliētul⁹ incomoda patiatur
licet secundario recipiat pretium. tūc
videtur posse tollerari.

17. C. Et ex p̄dictis hēs qd dicendus de
medicis barbitoribus ferratoribus
equoz macellarijs. euntibus ad mer-
cata & similibus. Si tēz tales p̄nci-
paliter faciunt p̄dicta in festis pp lu-
crū tūc peccāt mortalr. qz ē op⁹
materialr & finalr. lz q̄ talia fieri faci-
unt idigeat opus p̄dictoz. Sic ergo
stat theoricā Ricardū h̄ssima. & ea se-
re oia q̄ tractāt i h. c. euacuabūt. p̄ di-
ctā theoricā & p̄ h̄ l̄m̄ta. j. dicēda. fl.

18. C. No. tū q̄ quattuor⁹ causis licituz
est operari in festis. P̄ia ē necessitas
vñ fm. h̄. segetib⁹ facētibus in agro
aut sentis in prato. si imineat tēpestas
vel pluuia possūt inde remoueri. Itē
nō credūtur peccare carnifices & pin-
cerne. qz in festis p̄parāt ea q̄ come-
dere debēt in crastino. si nō potuerūt
i die p̄cedēt q̄mode p̄parare. aut pre-
pata sine periculo reservare. Item. ob
necessitate vidēt excusari. barberij. &
m̄ntores ac paratores equoz si in
festis hoc faciūt p̄ncipaliter pp neces-
sitate eozū q̄b⁹ seruūt. Sec⁹ si pp cu-

placitate lucrī S3 & illi q̄ de talib⁹ re-
grūt eos excusāt si alter sibi si poterit
cōmede p̄uidere alioqn n̄ excusantur
fm. h̄. & rode. Sed q̄ ad barbitoris
res barbāz radētes. nō video que⁹ cā
rōabilis & excusabilis possit occurre-
re q̄ nō possint differre p̄ festa. Idem
dicēdū de vectorib⁹ pegrinorū in vehi-
culis aut sumētis. q̄ n̄ pp questū tācū
sz p̄ncipalr pp necessitate eozū q̄b⁹ hu-
lusmodi opa ipedūt fm monal. Adde
et p̄dictis q̄b⁹ notat Archi. f. in sū. q̄
cullibet licitū ē laborare p̄ sustentatōe
sui & familie i festis. q̄n̄ alio modo n̄
potest sustentari. ita tū q̄ non d̄mittāt
diutina. & hoc et lz i matorib⁹ solēnta-
tibus. erit tamē bona cautella hoc fa-
cere cū dispēsatione ep̄i.

C. S3 qd d̄ molēditio. R. h̄. h̄. in 19
molēditio ad vētū vel ad aquā q̄ abt
q̄ magna opera hoīs exercēt. credo
seruādā cōsuetudinē regis nō ph̄-
bitā a p̄latis. Molēditio vero cum lu-
mētis debēt cōquiescere.

C. Quid d̄ viatorib⁹ & cursorib⁹. R. 2
Estē. d̄ mēte Rob. q̄ siue hoc faciunt
p̄ pecūia sine nō. nō audet eos cōdē-
nare. Sed cā operādi i festis d̄ rar-
tas. & id extra d̄ ferijs. c. licet. d̄ q̄ die-
bus festiuis & d̄ficis licet capē alecta
qz nō sēp p̄scari possūt sz ipib⁹ deter-
miat. Tertia causa. d̄ paucitas. n̄ enī
p̄pter quodlibet modicū op⁹ q̄s pec-
cat mortalr operādo in festis: vt si in
vineā vel in agro purget qd modicū
q̄ restabat p̄ incuriā. vel reparet fra-
cturā. i sepe & huiusmodi.

C. S3 quātū opus homo sine pecca-
to facere possit. recurrēdū est ad arbi-
triū hōi viri. q̄ta cā d̄ pietas. pietas.
n. suadz bart tutos⁹ & curatores p̄ncipal-
lis. & alijs miserabilibus p̄sonis et die-
bus festiuis. Suadz et p̄ncipalr ad pa-
cē & p̄cordiā. vt. C. eo. l. fi. P̄sit et oib⁹
dieb⁹ feriatis agi ea q̄ sunt volūtate
iurisdicōis. vt adoptio emancipatio ex-
cōcatio: absolutio: vbi non requirit
causē cognitiōem: puta in crim-
alibus notorijs. Et manumissione. Ca

eo. l. actus. §. in his. Immo plus dicit
 fede. de se. consilio. xi. xij. z. xij. in ex-
 cōdicatōe: vt valeat et vbi requit cāe
 cognitio: licet enī tūc sit iusta n̄ tūc est
 nulla qz lz cāe cognitio sit qñqz v̄ iusti-
 cia nō tūc de sbitāta. Ad hoc qd̄ no. in
 c. sacro v̄ sen. ex. Idē t3 Lopus: z bar.
 in. d. l. act. dicit qz act. spectātes ad vo-
 lūtariā iurisdictionē. possūt exerceri die-
 bus feriatis in honorē dei. z p̄ h̄ isert
 qz deere. d̄cet v̄ imu. eccle. li. vi. q̄ anu-
 lat act. iudiciales intos i ecclia nō ex-
 tēdit ad ea q̄ sunt volūtariē iurisditio-
 nis. z Spe. e. ii. §. sequitur. qd̄ si dicit
 qz valet instrumētū editū die feriātū i
 honorē dei: licz n̄ valeāt act. iurisditō-
 nis p̄tētiōse: siue sint publici: siue p̄ua-
 ti. z Pa. ibi. p̄cludit qz ibi necessitas
 v̄ pietas vel alia specialitas nō adfit.
 lz act. voluntarie iurisditōis teneāt: tūc
 peccant exercentes talia illo tēpore.

22 **Q**uid v̄ illis q̄ in vigilijs festoz
 feriādoz mittūt equos: v̄ alia ad ferē-
 dū necessaria i die festo. R. Rod. qz si
 ea q̄ afferūt sūt necessaria ad diē festū
 ita qz sine eis n̄ posset ip̄z cōmode trā-
 fire: nec ante sup̄ his habēdis sibi po-
 terāt p̄uidere: possūt excusari p̄ ne-
 cessitatē: alias nō: maxime si faciāt h̄ in
 festo. vt h̄eant sua vehicula z alia ad
 quotidiana opa exercēda p̄ h̄mōi enī
 necessitatē sūt excusabils vectores mer-
 ciū z vinoz ad loca remota: cum sine
 graui icōmodo n̄ possēt i festis vacare
 ab eūdo et quadrigādo. Idē Astē.

23 **Q**uid de illis q̄ a dominis suis ope-
 rari cogūtur in festis. R. fm. h̄. si iu-
 sto meru inducti hoc faciūt: excusātur
 als tenentur non obedire: nisi licitis z
 honestis. Qui nō debent dñis suis ve-
 cturā bladorū: z afferūt diebus feriā-
 dis: vt diebus alijs vocare proprijs la-
 boribus liberius possint nō sūt excusa-
 biles nisi forte ad hoc arta necessitas
 eos cogat idē astē.

24 **E**n̄ autē predicti q̄ p̄pellūtur labo-
 rare in festis. possint p̄cipere mercedē
 suā dic qz sic me dñi p̄pter hoc p̄cliuo-
 res ad operari faciēdū reddātur: z ne

ob delictū suū cōmodū cōsequantur.
Quid de eūtibz ad mercata: que 25
 sūt in festis. R. fm. h̄. Si alijs hoc
 faciat nō p̄suetudinarie. sed p̄ sua ne-
 cessitate. nō credo qz peccet mortaliter
 Secus si p̄suetudinarie: seu lucrandī
 cupiditate: maxie subtrahēdo se a diui-
 nis. autē et si h̄uiusmodi mercata p̄h̄-
 bita sūt a p̄latis illi loci seu forsitā ex-
 cōdicata. mercata tūc que ex quadā ne-
 cessitate sūt v̄ victualibz z necessarijs
 ad diē alt̄is. nō credo illicita eē: dū tūc
 propter hoc nō se subtrahāt a diuino
 officio. Fran. autē de mai. in tractatu de
 x. p̄ceptis dicit qz in duobz casibus est
 peccatū mortale. Primo si die domi-
 nica tpe q̄ dz missā audire itēdat mer-
 catiōi. qz nō p̄pauit simul. z semel mis-
 sam audire. z mercationē facere. Se-
 cūdo eēt peccatū mortale. qñ ep̄s excōl
 caret: oēs vedētes tali die: qz in h̄ qz ex-
 cōdicat p̄hibet. Sz dicere qz alijs post
 missā vel cōmestionē ventēs ad foruz
 z h̄mōi. peccet mortaliter: nō dicerē.
 qz illud nō est a iure diuino. sz ab ecclie
 fiat: sz ecclia sustinet. z nō itēdit ponere
 laqueū filijs suis z id credo qz nō pec-
 cet mortalr. Et multi sunt huius opinio-
 nis idē Pe. de pal. Idē Archi. f.

Quid de itineratibz die dominico 21
 pōt dici qz itineratio tēpore misse ē pi-
 culosa nisi audita missa. sz p̄ missā v̄
 comestioz p̄t fieri. z ecclia sic vitā. z ep̄i
 z alijs: nec cre qz sit mōtale. h̄ fr. vbi. s.
Queritur de. q. quotidiana. Ep̄s 27
 fulminauit sentētiam excōmunicatōis
 cōtra laborātes in festis ab ecclia p̄-
 ceptis: quidā ob necessitatē quandā
 iminētē. puta blada erāt i cāpis: v̄ se-
 na: iminebat tēpestas z h̄uiusmōi. ite 3
 cā pietatis circa edificatiōē cuiusdā
 monasterij aut ecclie sacerdotis pau-
 perculi laborauit z h̄uiusmodi: an p̄-
 dicti incurrāt excōdicatiōē Rūdetur
 qz aut iste ep̄s expressit in tali senten-
 tia. qz nullus i festis laborez: nec causa
 necessitatis vel pietatis vel h̄uiusmōi
 z tūc dico qz talis sentētia nō tenet. z ē
 oīno nulla: qz p̄tinet intollerabilem er

rozē qz est contra iura expresse qz contra. c. si. extra v. ser. ibi nisi necessitas vrgeat vel pietas suadeat. z contra. c. licz eo. ti. vbi ecclesia indulget circa captio nez alicioruz in diebus dñicis. z alijs festis nō maioribz. sine qbz tñ alicys vita humana etiā comode p̄rāfire posset. Si autē non expressit causaz necessitatis nec pietatis tñ dico qz talis sententia dz intelligi s̄z ius cōe z interpretari hoc est qz cōfirmet ius cōe: z tunc intelligitur qz non liceat labore in festis: exceptis casibus de iure concessis scilicet necessitate: Pietate. Et raritate. Si tamen quis laboraret in festis. non existente aliqua de p̄dictis causis tñ incurreret excommunicationem per idem dici potest de excommunicatione lata contra illos qui nō audiūt missaz in diebus dominicis in ecclia pochiana sed audiūt in ecclia mendicātū dico qz talis iura non tenet: qz est contra iura. vt patet in. c. vt dominicis extra de paro. vbi nō inhihetur pochianis. qz possint audire missā i ecclia mendicātū. imo eis p̄cedit. s̄z illud. c. soluz p̄hibet. qz pochiani dñm̄ssa eaz ecclia pochiali vadāt ad aliā ecclia pochiale. De hoc vide. j. c. d̄issa. item si cut attētātū qz ius est ipse iure nullū vt in. c. l. vides. x. de. z i. l. n̄ dubiū. C. dele. Ita ē attētātū qz p̄suetudinē generalē totū orbis. ē nullū vt i. c. i. his z. c. catholica. xl. di. Itē sic c̄p̄s nō pōt artare ius cōe nec facere p̄stitutiōez. quo ius cōe artez: ita nec facere pōt p̄stitutiōez qz p̄suetudo gnālis arceat.

Rendum est rei immobilis. facta p̄ hominē. b̄n̄uola cōcessio. z no. s̄m̄ p̄e. helie i tractatu suo de feudis qz de nā hius q̄ct̄ est qz dñs retinet sibi directū dñiū z p̄prietatē. vt i. l. seu. ti. qz bus cāis. seu. amit. c. vnico Secūdo qz vtile dñiū trāsit i vasallū. Qd̄ p̄z qz vasallū p̄t q̄si v̄dicare. vt i. l. feudoz titulo de iuestitura. de re. ali. facta c. vnico Est ergo q̄si dñs als nō v̄dicaret. ff. v. au. z ar. le. l. gn̄tus. Tertio qz dñs h̄z ciuilē possessionez. Quarto qz vasallus

h̄z naturalē possessionē: qz vasallus appellat̄ fructuariū. s̄z vsufructuariū possidet naturalr. vt. ff. de acq. pos. l. naturaliter. Dico tñ qz ius vasalli cū possidet ciuilr z naturalr. qz p̄scribit qz nō faceret. nisi ciuilr possideret. Quinto h̄m̄d̄ cōtract̄ p̄sistet in immobilibus. Sexto qz si vasallus dñō p̄stitūtū futū nō p̄stiterit. repellitur a feudo. Septimo qz sine volūtate domini feudū alienari n̄ potest. Octauo qz feudatio regulariter fit in p̄petuū. Nonno qz dominus habz mittere in possessionē vasallum. Decimo qz si sit p̄trouersia iter vasallos dominus recognoscit. Sec̄ est in ephiteota. Ratio diuersitatis. qz in contractu feudali dñs habet vasallum. mediantē iuramento p̄sonaliter obligatum z iō cuz h̄z iurisdictionem in personaz multo fortius in rem. Sed dñs habet emphyteotā obligatū rōne rei nec habet aliq̄d ius quādiu p̄sio soluat. iō recognoscere non pōt. Undecimo vasallus nō pōt sine dñi volūtate: feudū ip̄gnorare. sed ephiteota b̄n̄ pōt. Rō diuersitatis. qz si vasallus rem pignori obligaret. creditor iterz recipet fructū Et dñs iterz ex hoc p̄areret dānum qz de fructibus dñō seruire tenet. Sed vbi ephiteota rez pignori obligat. dñs ex hoc nullū dānum patit. cū emphyteota teneat dñō p̄stare p̄sionē in pecunia p̄sistētes. Et iō lzalius recipiat iterz fructus ephiteota soluēdo dñō pensiones satisfacere pōt. Duodecimo qz vasallus alteri feudū dar nō pōt sine dñi volūtate. sed ephiteota bene pōt dāre. Rō qz magis est obligatus dñō vasallus p̄pter fidelitātē quā emphyteota. Cum p̄sonam ipsius vasalli elegerit. ita qz aliū subrogare nō pōt inuito dñō. Sed licet emphyteota alius loco sui subrogare nō possit alienando tñ hoc sibi p̄mittit p̄pter liberalitātē. cū ita possit alius rem meliorare. sicut ipse. Tertio decimo femina non potest succedere in feudū. nisi fuerit conuētū sed femina in re emphyteotica succedere potest. Ratio diuersitatis. quia feu-

tureluran. petito.

4 **Quis** ex causis amittat feudum. **R.**
Nost. Prio qd̄ amittit si vasallus fue-
rit clericus vel religiosus qz nec tales
succedunt i feudo. **xxij. q. viij. d. i.** Se-
cundo amittit si h̄t vasalli stetit p̄ an̄s
z die q̄ nō petierit a dño iuestituraz
feudi. **Sicr** z si ipse vasallus post mor-
tē dñi nō petierit ab heredib⁹ dñi. **vt**
in. li. feu. i. q̄b⁹ caus feui. **amit. c. i.** z hoc
vex nisi ipse vasallus fuerit minor an̄s.
xxij. qz tal nō cogit fidelitate facere.
Itē nisi sit miles q̄ h̄z p̄ terio an̄s mē
sez Itē nisi iusta cā ipenderit. **vt in li.**
feu. de ph̄t. feu. alte. p̄ lotariū. Et itelr
iusta cā. **vt per mortē vl̄ capitales inf**
micitias. vel alā iustā abñtā. Tertio
amittit. cū vasallus trib⁹ corā parib⁹ z
h̄mōt. regit⁹ fidelitate turare nolue-
rit. quāntis dñs parat⁹ sit facere nue-
sttura. Quarto si vasallus i feudauerit
feudū alia lege q̄ ea quā ipse h̄z vl̄ in
talē vasallū q̄ feudū seruare nō p̄t.
Quinto si vasallus inter fecit suū pp̄tū
germanū vel germani filiū. vel aliqd̄
cōmiserit qd̄ p̄ctū noie p̄tineat ad
hoc vt totā hereditate h̄eat. **De p̄ct-**
dis h̄es. j. p̄ctida. Sexto si vasallus di-
misit dñuz suū in p̄cto nō mortuus
nec ad mortē vulnerat⁹ **Sicr** p̄pter
alias multas ingreditudies q̄ enume-
rantur **in li. feu. i. ff. q̄ mo. feu. amit. c.**
i. z. ij. Septio si vasallus sciēter nega-
uerit feudū aut p̄tē. aut p̄ditōne eius
Sec⁹ si ignorāter q̄ si vasallus n̄ vult
ōndere de p̄te feudi. p̄sumetur q̄ totū
teneat i feudū. Octauo si vasallus feudū
alienauerit z si qd̄ p̄ p̄te aliena-
uerit illā p̄tē amittit z libere ad dñuz
reuertet. nulla p̄scriptōe obstāte. **Nec**
p̄perit vasallo si post factā alienatio-
nē recuperauerit feudū ipsuz. nisi igno-
ranter alienasset. Nono si vasallus do-
minū accusauerit. aut si testimoniu9
p̄tra ipsū tulerit in cā nō tñ crimina-
li s̄z ēt ciuili. Licet quidā dixerit q̄ in
ciuili. p̄t. **Decio** si vasallus vor⁹ a dño
q̄ secū vadat i expeditōe publica. pu-
ta vocat⁹ ab iperatore. vt secū veniat

romā p̄ suscipienda corona z h̄mōt
nō venerit. nec aliū p̄ se dño suo ac-
ceptuz miserit vel et stipendia militie
nō dederit. Et qd̄em qñ p̄pter fideli-
tate nō seruata amittitur feudū nō in-
telligitur ipso iure. sed p̄ sniaz. Si ve-
ro alieatū fuerit ipso iure. p̄dit⁹ s̄z tñ.
¶ Qñ dñs amittit ius qd̄ in feudo
h̄z. R. s̄z Nost. Sicut vasallus amittit
feudū p̄ culpam. ita dñs p̄pterates
feudi. **vt in. li. i. feu. si de feu. p̄tro. su. c.**
dño p̄mittete. **¶** Dñs entz vasallo d̄z vl̄
cē repēdere. **vt i. li. feu. ti. de forma fi-**
de. c. i. i. sine Et si nō repēderit merito
cēsebatur malefidus. **vt est ille q̄ s̄** va-
sallū deprehēsus fuerit p̄fidus. **xxij. q.**
v. de forma. xxv. di. esto. s̄biect⁹. extra
de iureiur. puenit. Et talis ēt p̄uat iu-
re qd̄ h̄z i vasallū z feudū trāsit ad su-
periore. nō tñ ipso iure. sed p̄ sniam.
¶ Quid si dñs mortēs plures filios
relinquat. nūqd̄ vasallus iurabit fide-
litate oibus. **R. s̄z** ho. nō p̄t. quonā
vasallus nō cogit p̄ vno feudo plures
habere dominos maxie in cōstatib⁹
ducatibus marchionat⁹. qui hodie di-
uidi non p̄t. **Sz** si vasallus mortēs
plures filios relinqt. oēs debent iura-
re fidelitate. si feudū in diuisas h̄bet
Sed si ex diuisione totū feudum ad
vnum puenit ille solus iurabit.
¶ Utrū fili⁹ repudiās hereditate pa-
tris possit retinere feudū. **R. s̄z** host. n̄
s̄z aut totū d̄z retinere. aut totū repu-
diare. nisi forte eū dñs tāquā d̄ nouo
bñficio iuestiat. agnatis p̄sentib⁹
tūc entz bñ retinet feudū. sine aliquo
onere h̄d̄tario z discuntur agnati. q̄
p̄ virilē sextū descēdūt. Cognati ho q̄
p̄ semineuz. Agnati ho bñ p̄t aliqd̄
feudū retinere repudiata hereditate.
vt in p̄stitutiōe. Federici. an agnatus
vel fili⁹ defuncti repudiata heredita-
te possit feudū retinere. c. si cōtigerit.
¶ Utrum feudū possit p̄ vasallum le-
gari ecclesie. **R. fm** Nost. si feudus su-
it de camera dñi. z ad ipsū datū. Non
potest Legari. nec etiam heres suc-
cedit. Similiter ēt eccleie nō potest le-

gari si de natura feudi est q̄ vasallus
seruiat in ppria p̄sona. Et in tali non
succedit clicus: et si sit filius s̄z Hosti.
Si s̄o sit paternū z p̄petuū. tūc p̄t p̄
aia legari nisi p̄suetudo repugnet No.
tū s̄m Nos. q̄ lib̄i antiqui nō h̄nt in
illa lege i p̄tales de p̄h̄. seu. alle. p̄ fe-
de. vbi de hoc d̄r illā clausulā. s̄. p̄ aia
iudicare. vnde vel illud s̄bū remoue:
vel intellige q̄ est p̄sonale vel tempo-
rale vel et q̄n sit in fraudem. z de hoc
q̄ dicit No. q̄ temporale feudū nō p̄t
alienari. Sec̄o si p̄petuū q̄z tūc aliena-
ri p̄t: z in mortuario ecclesie dari pa-
noz. i. c. ex p̄te. de feu. approbat hoc d̄t
etum Et dicit q̄ hoc non reperitur ibi
ab aliquo reprobatum.

9 **Q**uid si vasallus cōmittat crimen
lese maiestatis s̄ p̄ncipes: p̄p̄ q̄d publi-
cantur oia bona sua nūqd ad p̄ncipes
p̄ueniēt bona feudalia. s̄. S̄m̄. dur. q̄
ius in re q̄d cōp̄erebat. vasallo. s̄. vtile
d̄ntū p̄ueniet ad p̄ncipē. s̄z directū do-
miniū apud imediatū d̄nz remanebit
q̄z s̄o nō decet p̄ncipē p̄ feudo f̄uire.
nec p̄ se: nec p̄ substitutū: p̄ncips p̄-
ciū recipiet pro estimatiōe vtilis d̄ni
d̄ns vero imediatus recipiet p̄tem aliā
p̄ciū p̄ directo d̄nto. s̄. de le. ij. q̄ solidū
s̄. i. f̄isse. n. p̄t v̄dere rē quā cū alio
h̄z cōem. restituēdo alteri pro rata p̄te
cu p̄tem. C. de cōi. re. al. l. ij.

10 **N**ungd ob delictū patris filius per-
dat feudū: si tale fuit delictū. p̄pter q̄
pater p̄deret feudum. s̄. Bos. dicit stā-
dus p̄suetudinib̄ locoz z cōstitutōnib̄
bus feudoz. Bi. in regula nō d̄z. dicit
q̄ aut feudū est paternū idest q̄z habu-
it originē in p̄sona patris: z tunc filius
p̄iuatur iure feudi. sicut est a in genere
vltiori: z tunc secus. Et cū hac opi-
nionē trāseunt Jo. an. z. d. an. in. c. ex p̄-
te. de feu. Sed panoz. ibi plenius distin-
guit: iuxta no per. Bar. in eum qui. s̄.
de interdic. z in. l. vt iusiurandi. s̄. si li-
ber. s̄. de operi. liber. q̄ aut pater cō-
misit delictū p̄p̄ q̄d directe venit p̄iuā-
dus feudo: vt q̄z alienauit feudum. vel
p̄misit delictum contra tenorem iura

mentis: z tunc nocet filio: etiam si pro-
cessi a genere vltiori. ar. in. l. i. s̄. sigg
ali. te. p̄h̄. z in. l. cum rō naturalis. s̄.
de bo. prosc̄ip. vbi p̄z q̄ delictum vni-
us nocet omnibus proximioribus qui
sunt inferioris gradus. vñ sigg interfe-
cit cōsanguineum cui d̄z succedere ab
intestato fiscus occupat hereditatem:
nec veniunt alij p̄sanguinet: qui sunt
inferiores in gradu. vt in. d. l. cū ratio
z q̄d ibi notatur. Si autem non est ta-
le delictū p̄p̄ quod d̄ns p̄iuetur dire-
cte feudo. sed per quandas p̄sequentiā
puta q̄z est d̄natus ob aliquod malefi-
ciū: ita q̄ bona veniant publicanda: z
tunc p̄cedit distinctio Bi. Nam si feudū
est paternū nocet filio. Sec̄o si est a ge-
nere vltiori. Et nota q̄ eadē questio
p̄t formari in iure patronatus. Nun-
qd publicatis oibus bonis perdant fi-
lij ius patronatus: q̄d descendit a suis
antiquioribus. Vide ḡ. notabilez. xvi.
q. vij. filijs que tractat: nunquid iudex
secularis possit p̄iuare laicuz iurepa-
tronatus ecclesie. Et nunqd veniat cuz
vniuersali publicatione bonoz. vide
etiam bonam glo. in. c. satis peruersuz
lvi. di. que dicit q̄ licet pater cōmiserit
crimen lese maiestatis ex quo filij effi-
ciuntur infames. C. ad. l. i. iul. male. l. q̄
quis. filij tamen clerici non incedunt
in infamiam. z per p̄sequens non de-
bent perdere bona. quod nota.

11 **U**ltimo queritur de. q. quottidiana
Pone q̄ vasallus alienauit feudū ir-
requisito d̄no. sed apposuit clausulam
saluo iure d̄ni. nūqd iste nihilominus
p̄dat feudum. Pan. vbi. s̄. dicit Bal. x.
coll. que sit cā b̄n. amit. c. i. tenez q̄ sic
q̄ factū subsequens est cōtrarium p̄-
testationi. Ad hoc. c. ea te. de iureiur.
Secus dicit: si adiecisset. hec verba: q̄
nec aliter: nec alio modo alienare in-
tendit. quod no. Operantur ergo hec
verba: q̄ d̄no contradicēte non videat
tur facta alienatiō. hec pan.

Ades Utrum oēs teneantur h̄re
fidem explicatam. s̄. an quilibet te-
neatur credere seu scire omnes artico

lo a fidei explicita. *R. fm Bir. li. i. q. 1* E
 quedā fidei mēsurā ad quā quilibet tūrt
 z que sufficit simplicibusz forte oibz
 laicis. s. qz oportet quēlibet discernēte
 z maxime adultū ad fidē accendētez:
 credere qz deus est: z qz est punitio oi-
 um maloz z remunerator omniū bo-
 norum. Alios autē articulos sufficit qz
 credat simpliciter z iplicate. s. qz credat
 verū esse qdqd credit ecclesia catholi-
 ca. Sed hāc mēsurā debent clerici ex-
 tendere: maxime plati: z quicūqz hēnt
 curā animaz. Nā tenent scire explici-
 te z distincte oēs articulos fidei qz cō-
 tinētur in symbolis. *Red. z Quicūqz*
vult. z in p̄silio generali edito. xxxvi.
di. i. ij. z. ij. E p̄i p̄o tenent plus scire:
vt. s. sc̄at circa p̄dicta opponere z r̄i-
dere z hereticos p̄sequi z p̄futare ex-
tra de hereti. excōicamus. el. i.

2 *C* Sed qd p̄dest laicis fides iplicate.
R. Bir. vbi. s. qz si talis ratione natura
li dicat qz pater maior est filio: vel pri-
or. vel qz tres p̄sone sunt tres res disti-
cte abinuitē. vel aliud simile: dūmō
sic credat: qz credit eccl̄ia sic credere:
z suā op̄inione fidei eccl̄ie supponat
nec suū defendat errorem: sed parat
fit credere: sicut credit catholica eccl̄-
siā: nūqz h̄rticus iudicat: qz lz sic ma-
le op̄inet tū n̄ ē illa fides sua: s̄z ē fides
eccl̄ie. hoc ē no. In. de. sc̄. tri. z. si. ca. c.
l. z No. i. p̄hemio circa si. idē panoz.

3 *C* An autē ecclesia vniuersalis possit
 errare. *R. Panoz. in. c. a nobis. el. ij. de*
sen. excō. dicit qz eccl̄ia vniuersalis nō
pōt errare. s. in fide: seu articulis fidei.
et p̄ h̄ tū orauit xp̄s ad p̄ez. vt i euan-
gelio. Ego p̄ te orauit Petre zc. z sic in-
tellige. c. a r̄cta. xxiiij. q. i. i alijs at: n̄ so-
lū eccl̄ia p̄ricularis: v̄z ē vniuersa-
lis collectio fidelitū: seu cōsiliū genera-
le pōt errare. z de hoc est tex. clarus i
d. c. a nobis. vbi dicitur qz iudiciū dei:
veritati qz nūqz fallit nec fallitur sp̄ in-
ni t̄ iudiciū at eccl̄ie: nōnunqz op̄io-
nem sequitur. qz fallere sepe p̄tingit z
fallit. Et sic fm Pa. iste tex. dz intelligi
indistincte: qz eadē ratio est in eccl̄ia

vniuersali. Nā z cōsiliū gn̄ale: p̄ qd re-
 p̄sentatur eccl̄ia vniuersalis: bñ posset
 errare excōicādo de facto plati. qui n̄
 erat excōicādu ex cā latenti: qz nō p̄t
 diuinare: licet locū dei teneat in terris.
 vt in. c. vt n̄m vt eccle. bene. Sicut er-
 rauit p̄ciliū sup m̄fimonitū p̄hendam
 inter raptorem z raptā. Et dictū Nie-
 ronymi melius sentientis postea fuit
 platum statuto p̄ciliū vt p̄batur. xxxvi.
 q. ij. i. c. tria iuncto. c. placuit. Et adde
 ad p̄dicta gl. in. c. vntco de rel. z ve-
 ne. san. li. vi. que singulariter dic qz i ca-
 nonizatiōe sanctorū non est credendus
 ecclesiam errare: licet accidere possit
 vt est tex. in. d. c. a nobis hec glo:

C Queritur an frangens fidē frangē 4
 ti sibi: peccet mortaliter: de quo habe-
 tur. xxij. q. i. c. nol. *R. fm Panoz. in.*
c. peruenit. el. ij. de iururan. qz illa
auctoritas debet intelligi: qz n̄ due ob-
ligationes respectiuntur a diuicem
vt qz ego p̄misi tibi certuz qd: qz p̄mi-
fisti mihi aliquid aliud. Et tunc si nō
Adimplex ex parte tua: nec ego tene-
or ex parte mea. Et ita dz intelligi dicta
auctoritas. Quisqz vero obligationes
non respectiuntur adiucē. i. non fle-
ctuntur ad idē factum. sed ad diuersuz
puta p̄misi tibi simpliciter dare certū
libz: z iurauit. Tu ē postea simplici-
ter iurasti aliqd p̄ me facere. Eerte lz
ego nō adimpleam p̄missionē meā: tu
tamen non euitas Periuriū: si differs
adiplere p̄missionē tuam: qz tu nō p̄-
misisti rōne p̄missionis mee: sed sim-
pliciter. Et d̄ specie ad specē n̄ admit-
titur p̄pensatio. vt no. in. c. ij. de depo.

R Alius. Nota ex dictis Panoz. in
 c. innotuit de elec. z i. c. tanta qui
 si sunt le. qz quidam sunt filij legitimi
 tantum vt adoptiui Vel arrogati. Et
 dicuntur legitimi tantum: qz secundum
 naturam non sunt filij: sed secundum
 leges d̄taxat. Et isti si sunt emancipa-
 ti a patre legitimo. in nullo succedunt
 ipsi p̄ri. Sed si non sunt emancipati
 succedūt p̄ri lio vna cū legitimis z na-
 turalibus. De hoc vide. s. Adoptio

Quidam sunt filij legitimi & naturales
vt snt nati ex licio mrimoio vero vl pu
ratino. Et dicuntur naturales. qz sz nāz
snt geniti. Bñr legitimi. qz puctio pa
rēti est approbata a lege. isti succedūt
pētib⁹ ab itestato. Vñ oibus exclusis
ipse pferunt. vt in aut. de here. ab ite.
e sunt qsi dñt viuētibus pētib⁹. sold
eni deest eis administratio. vt in sti. de
hē. qua. z dñ. s. sz fut. Et id ex psuetu
dine a lege iducta filij cōitū appellānt
cōites. et in vita pētiū. vt no. xxiij. q.
l. c. h. iuncta gl. Quidam sunt filij spūals
& legitimi. vt suscepti ex baptisate l
pfirmatōe. Et isti in nullo succedunt
parentib⁹ spūalibus. Quidam sunt filij
nāles tm̄. z gñaliter oēs nati ex coitu
pnt dici nāles. Sz aliqs ē coitus si ap
probatus a lege. seu q a. l. nomē nō su
mit. vt cñ p sanguinea vl p̄ngata. vel
adulterata. vl ex meretrice. vel ex con
cubina. cū qz habeat plures. vel ex cō
cubina. quā nō habuit ex indubitato
affectu. Et hī p legē ciuile vocāt spurij
Est z alius coitus q est cū vnica p̄cu
bina retēta in domo. z isti filij nati ex
hoc coitu vocant p legē ciuile natura
les tm̄. vt p3 p Bar. in. l. in p̄cubinato
ff. de p̄cu. z Bar. in. l. p̄cubina. eo. tl. q̄
rit Quid si aliqs hz vnā mulierē ex
tra domū suā. vix ista dicat p̄cubina.
adeo q filij nati ex ea dicant nati ex
p̄cubina. Glo. dicit q nō. qz regitur
habitatio simul. Istud et tenet Bl. dī
cēs q i p̄cubiato regitur indubitāt⁹
affectus. sicut in vxore. cui⁹ affectus h
sumptus inducūt p̄ cohabitationem.

¶ An autē isti filij tā spurij q̄ natura
les succedāt parentibus. Bñr p̄cludē
do dicta glo. in. l. si qua illustris. C. ad
orphi. z Bar. ibi. z in. l. si gener. ff. de
his qu. vt idig. z Panoz. in. d. c. tāta
q spurij q habēt patrē incertū. vt na
tū vulgo ex coitu meretricali q coitus
nō est dānabilis sz Li. in. d. l. si qua. q
nō accusant pp vtilitatē v̄re. isti succe
dunt m̄rie q̄liter cū legitimis. vt isti. d
suc. cogna. s. vulgo. Fallit i matre illu
stri. vt in. d. l. si q̄. Petri vero in nullo

succedūt. et nō extātib⁹ liberis vel p̄to
ge. Si p̄o est spurij nat⁹ ex coitu p̄pro
bato. tūc isti tales nō succedunt neqz
patri neqz matri. vt in autē. qui. mo.
na. effi. le. s. fi. Ille autē dī ex dānato
coitu sz Li. i autē. ex p̄plexu. C. de ice.
nup. q p̄t accusari. vt adulterij. stu
prij. z generaliter nat⁹ ex muliere. quā
qz nō p̄t habere in vxorē rōne p̄stati
gūnitat. affinitat. religiois. vel ordi
nis. vel alterius m̄rimoniū. seu cū qz
h3 plures. vel et duas p̄cubinas fil. z
hī oēs nec a p̄re nec a matre sz leges
alendi sunt. Nat⁹ p̄o ex meretrice ali
dus ē a matre. talis. n. coitus sz sit dā
nabilis in foro p̄scētie. nō tñ in foro
ciuili. Idē dicit Li. de nato ex muliere
que fuit in caupona. z ministrat v̄na
intēpantie. q̄ alendus ē a m̄re. vt. l. si
ea que. z. l. adulterij. C. de adulte. Na
tū vero ex cōcubinario coitu succedūt
matri cum legitimis. vt i. d. l. si q̄. et si
sit illustris. z isti succedūt p̄ti ab itesta
to i duabus vncijs totius hereditatis
dāmodo non exent filij legitimi. vel
p̄iunt legitima. vt in autē. l3 patri. C.
de na. li. z fm̄ glo. in. d. c. tanta. z in. c.
nisi cū p̄idem. de renū. hoc p̄cedit et
de iure canonico. l3 Bos. fuerit i p̄ta
op̄intone. Sz Hosti. tenet primā op̄
ntone. quā et legitur Panoz. qz in he
reditatib⁹ stādū est iuri ciuili. ex quo
ius canonicū nō disponit in p̄rim.
¶ Si autē q̄ras q̄re est q spurij q̄ ha
bēt patrē incertū nō succedūt p̄ti. sed
matri. Bl. in. d. l. si qua dicit q̄ huius
modi. spurij succedūt matri z nō patri
cum habeāt incertū. nam si haberēt
certū. tē succederēt i duab⁹ vncijs eo
mō q̄ dēn̄ ē. nec hōi spurij succedunt
m̄ri. si illustris. p̄ tex. i. d. l. si q̄. ibi. illu
stris⁹ noiari spurios. satis inartolosuz
ē. z h̄ est q̄ dicit Bar. in. l. ex facto. ff.
ad treb. q̄ in p̄ntlegijs legitimatiōis
per impatorē sibi cōcessis. excepti fil
os spurios illustris z spectabilis p̄o
narū. Et hoc quia i illis oibus illa so
boles plus abhorretur.

¶ An autem p̄dictis spurij ex dāna 3

io cōstitū possit aliqd relinq. *Bar. in*
auten. ex cōplexu. C. de ince. nup. dicit
q̄ licet de iure ciuili p̄ illa auctenticaz
h̄mōi spurij sint idigni oi substantia.
 adeo q̄ nihil p̄t eis donari. nec testa
 mento relinq ab eoz patre. imo nec
 alēdi sunt. Sed de iure canōico secus
 vt extra de eo q̄ dur. i ma. c. cū habe
 ret. Et p̄ hoc dicit se p̄suluisse: q̄ vsq̄
 ad sufficiētēz quātitatez pro alimētis
 p̄t p̄t h̄mōi filio spurio reliq̄rē: z eodē
 mō filie sue spurie pro dote sua: q̄ si
 ne aliqua dote si p̄t alt: neq̄ nubere.

4 *Quero an parētes istis spurijis suc*
cedāt. Bar. in. d. l. si gener. dicit q̄
eodē modo: quōd̄m filij succedāt pa
rētibus: ita parētes ipsis filijs.

5 *Quero vtrū sit aliqs modus p̄ quē*
pater possit relinquere filio spurio. Bar. i. d. l. si gener. dicit q̄ ē vnus cla
rus. Nā d̄ iure canōico talis fili⁹ dz ali
s' p̄fe vñ erit mōdus q̄ relinqat sibi tā
tā q̄ sufficiat ad alimētis mō reliquo
spurto i v̄sa sua fundū p̄ alimētis. z
post mortē sit suoz filioz: q̄bus p̄t reli
qui. vt. l. si. C. de natura. li. Idē dico in
dote: q̄ dōtis fauorē sicut alimētis. z
ita dicit de facto se cōsuluisse. z h̄ nisi
excedat magnā quātitatē. nā tūc forte
p̄sumeret̄ fraus. p. l. i. C. de natura. li.
Aliū casū h̄es. j. Societas. q. xxij. vñ
ēt eūdē Bar. i. l. si is q̄ ex bōis. de vul.
z. pu. sub. vbi notat ex illa. l. m̄rabili.
q̄ h̄ natural vel spurius phibeat suc
cedere p̄t: tñ nō phibeat̄ fratri suo pu
pillo succedere ēt ex iudicio p̄tis. La
sius ē h̄m eū de naturali filio. i. d. l. si is
De spurto vero notat gl. in auctētico.
qui. mo. na. effi. sui. in. fi. col. vj. que no
tabiliter dicit q̄ si vulgariter substitus
at. si possit: q̄ p̄t heres eē vñ. Si pu
pillariter p̄t: quasi pupilli sit heres.
vt insti. de pu. sub. §. i.

6 *Quero qd̄ debet facere secundum*
p̄sciētā ille: in cuius cōscientia cōmis
sum ē de restituendo spurio. Bar. i
d. l. si gener q̄ salua ratione theologo
rum legaliter loquēdo: dz dare fisco z
nō spurio: nec retinere pro se.

Can autē ipse spiritus teneat restituere
re illud q̄b̄ acceptit a p̄fe q̄ autē. licet.
C. de na. li. Intelligo de eo q̄b̄ accepit
vltra sufficiētēz q̄ritatē alimētis. Bici
p̄t p̄ predicta: q̄ restituere tenetur.

Nūquid autē tali spurto ab extra
neo possit relinqui vel dari aliqd̄ quo
cūq̄z tūto inter viuos. Glo. in autē
q. mo. na. effi. sui i fi. dicit q̄ sic: cū illa
lege nō phibeatur. Dia. n. licet q̄ ex p̄
se phibita nō sūt. z p̄ h̄ ēt dicit Pau.
de ea. q̄ si pater eēt executor vltimaz
volūtatū: poterit dare filio suo natura
li id q̄b̄ esset datur⁹ alij paup̄: q̄ si d̄
dare de suo: s̄ de alieno. z eadē rōne
p̄t dicit idē si esset filius spurto.

Quero an filius legitimatus p̄ se
quens matrimonū sit legitimus quo
ad oia. Bar. Pa. i. c. tāta. qui. fi. sint leg.
post. gl. dicit q̄ sic: ac ēt visuccedat in
feudū z in patronatū. z sic habes in
ferre q̄ ēt i materia restringib̄li appella
tione legitimati nati: venit legitimatus
p̄ sequēs matrimonū. Singit. n. legit
me natus. put etiā tenet Jaco. de bel.
z Hostie. z cōmuniter doc. nec ob. c.
naturales i libro feudoz in ti. fi. de feu
do z c. vbi dicitur q̄ naturalis z legit
matus nō succedit i feudis: s̄ ille tex.
intelligitur de legitimato p̄ rescriptuz
principis: quia cuz illa legitimatio sit
stricti iuris: tanq̄ dispositio p̄tra ius ē
restringēda. vt in. c. q̄ dilectio. de con
san. z assi. Sed matrimonū tanquāz
fauorabile purgat omnia p̄cedētia. itē
si rescriptū p̄ncipis p̄t sp̄s habilita
re ad feudū: si de hoc fecit ibi mēto
nez: vt notabiliter vult ibi gl. ergo for
tius matrimonū sequēs: q̄b̄ trahitur
retro: z fingit̄ p̄tractū ante natiuitatez
filioz. z sic sunt isti habēdi ac si legitie
descendissent fauore matrimonij. pro
hoc bon⁹ tex. i. c. cū in cūctis. de elect.
vbi d̄ q̄ p̄monēdus i ep̄s dz eētie no
tus z de l̄tio m̄rimōto: z tñ l̄tatus p̄ se
quēs m̄rimōtū p̄t eligi i ep̄m. vt no.
gl. z cōiter doc. i. c. inouult. de elec.

Utrū malicia parētis noceat filio
z ecōtra. Bar. q̄ nō nocet quo ad dē: s̄

Tam tunc pendeat a casu fortune s; etiam pendeat ex aliquo hois iure pcedente. vt no. bar. in. l. si. C. de pac.

¶ Quero posito q; ille q; est primo natus succedat in regno. qd; erit si duo in simul nati sunt z q; succedet. Dices tu hoc est impossibile q; duo infantes simul vno ipetu de vtro mris pcedat. vt est tex. in. l. arethusa. de sta. homi. Dico q; satis e; possibile i casu mulieris mortue pgnatis q; habeat in vtero duos infantes vltimos. si scindat. Sic ergo q; cum hic sit magna vtilitas. vterq; succedet vt. l. in rebus de cōsti. prin. Nam si abo succedent fiet transitus ad pristinu statū z sic nō vř mutatio. Naz si videtur mutatu qd; ad statum suū pristinu reuertitur. vt. l. antiscinius. ff. de pac. do. vel dicam q; recurret ad imperatores z expectabit q; qd; dixerit. vt. ff. de. ll. l. nam ad ea. vel secūdu alios ponentur sortes. Et fili querit bar. in. l. gallus. de libe. z posth. i. iij. col. Pone q; mulier p duos dies post mortem primi viri accepit secūdu z peperit in nono mense ita q; parius pōt esse pmi viri ac etiaz secūdi. Jaco. de bel. disputabit hāc. q. z dixit q; primo dz inspicit cui assimulatur. Si nō appet cui assimuletur ispi ci tunc dz in cui? domo nat? est. vt. l. si victnis. C. de nup. Alias nullus filius dicitur. S; bar. dicit q; illud qd; dicit de assimulatiōe: nō plz. qz de cogitatio ne mulieris tpe pceptōis ptingit parit; alteri assimulari. vt. l. qret aliqs de verbo. sig. z ibi no. Putat ergo Bart. q; pri? inspicienda sūt signa pceptōis vt qn; mulier pallet. vel fastidit cibos z filia. Si ista signa non appent tunc standū est cōsuetudini mulieris i quā to tpe puenit pere. Sed si ista nō apparet tūc esset pmittendū medicis vel obstetricibus peritis in arte illa. vt. l. i. ff. de ven. inspic. S; si istud nō appet recurrēdu est ad illō qd; frequēt? accidit. Vide etiā ad p̄dicta. qd; no. bar. in auten. post ffes. C. de lega. here. q; filij succedūt in locū pris sui tm; qn; tractatur de successiōe patris vel au. vt i au-

ten. in successiōe. C. de suis z le. Si tractatur de successiōe alioz sec?. vt in. d. auten. post ffes. Et ex hoc pōt dici ad q. que fuit inter regez vngarie z regez Robertū. Rex vngarie fuit fili? Caro li martelli. q; erat p̄mogenit?. Rex robert? erat sequens post eū. Querebatur. vtrū regnū debebatur filio p̄mogeniti vel regi Ruberto. q; nūc videbatur p̄mogenit? legitime. Et certe dicit Bar. q; cū regnū Apulie sit feudū ecclesie romane. non h; a iure successiōis sed ex p̄cessiōe dñicatis cū nō tractetur de successiōe aut vel patris. ille nepos nō assumit locū pris sui. vt. d. aut. post ffes. Merito debitū fuit regi Roberto. **¶** Queritur. an fili? ltiat? p̄ rescriptū p̄ncipis succedat cū. alyshlyt et nālib? hec qd; format p̄ legistas in. l. ex facto. ff. de vul. z pup. Puta qdā hñs filios naturales tm; fecit eos p̄ p̄ncipes ltiari tractatū t̄pis duxit vxores ex qua suscepit filios ltiōs. Dubitatur nūqd; filij legitimatū debeant p̄ter succedere cū filijs ltiē genitis. Dubitū facit q; cessante cā p̄uilegij cessat ipsum p̄uilegium. xvi. q. i. generaliter. Et hāc opiones sequitur. Bi. p̄trariū t; Ra. de for. quez sequitur Bar. in. d. l. ex facto p̄ regulā factum legitime. de re. iū. li. vi. qz ex quo legitimatō fuit p̄fecta. n̄ dz ex facto su peruenienti retractare. Idē t; Pan. in. c. p̄ venerabiles qui fi. sint le. **¶** An autē Ingratitudo sit sufficiens cā reducendi ltiatū. ad illegitimationem Bal. t; q; aut sum? i rescripto p̄ncipis legitimatōes iducende aut sum? in legitimate p̄ sequens matrimoniu vt primo casu sic scdo nō. vt in. c. si filij nati si de seu su. cōtro. in vfi. seu. Idē Lud. ro. in singularibus suis. **¶** Quero an fili? spurtus dicatur de 16 familia patris. ff. Bar. in. l. itez i ptāe ff. de hñs q; sūt sui vel ali. iū. dicit q; filius nālis tm; nō est i ptāte pris nec spurri? imo nec dī fili? vt in auten. q; mo. na. effi. fil. q; fi. Et hoc facit ad statutū dicens q; si q; caperet aliquez de aliq; familia. vel de eoz filijs q; habeat mil

natus. In quo non attenditur patris patris.
20 **C** Sed quid si statutum dicit Omnes
 de tali domo. an contineat bastardus
 Et dicit aduertendum. utrum hec appel-
 latio: de domo: siue bastardus sit iuris
 ciuilibis. vel naturalis. et quod ad propositum est
 iuris ciuilibis. quia appellatio naturalis apud
 omnes est uniformis: ut patris et matris et est ap-
 pellatio vero ciuilibis est difformis secundum
 diuersitatem gentium ciuitatum. ut. in. l. omnes
 de iusti et iur. scilicet hec appellatio de do-
 mo assumitur diuersimode nam quicquid
 domus assumitur pro gatione ut. l. cum
 vnus. ff. de ali. le. et. ff. ad fil. l. i. Quicquid
 assumitur domus pro omnibus habitantibus
 in eadem domo. ut. C. ne. li. po. l. i. Item
 hoc videtur hodie consuetudine inductum
 in quibusdam locis quod dicatur de eadem do-
 mo omnes qui portant eadem insignia seu ar-
 ma et qui volunt diuidere diuidunt insignia
 seu arma ergo hec appellatio ciuilibis.
21 **C** An autem hec appellatio cadat in ba-
 stardum. Et secundum diuersos modos intelli-
 gendi. potest cadere aut. n. accipis eadem
 domum pro eadem agnatione. Et in casu non
 cadit ut. s. Aut accipis eadem domum pro
 omnibus descendentes. eodem sanguine: et
 tunc in bastardo caderet. et de hoc tex. ut
 tex. in. d. l. pronuntiatio: aut accipis eadem
 domum pro omnibus habitantibus: et tunc fit vel
 non sit bastardus non attenditur: sed solum hita-
 tto. Aut accipis eadem domum pro omnibus
 qui portant eadem insignia et sic hoc posset
 comprehendere ut notatur per predictas leges.
22 **C** An autem nomine liberorum veniant naturales:
 gl. i. cle. vnica. de baptismo concludit quod
 non Pau. hoc distinguit quod aut a lege pro-
 fertur solum filij et tunc intelligitur de ius-
 ta sobole: aut ab homine et intelligitur natu-
 les nisi preiura dignitatis fit in prius
 ut notatur. C. de iusti. et substi. generaliter
 ubi apostilla Jo. de are. dicit quod aut fi-
 lij naturales nascuntur in facie matrimonij
 et comprehenduntur nomine filiorum. aut non na-
 scuntur sub velamine matrimonij. hoc
 est secundum formam. c. cum inhibito. de clan-
 desponso. et tunc non comprehenduntur
 hec. Lar. in. d. cle. vnica. addit et Glo.
 in. d. cle. vnica. quod appellatio liberorum

comprehendatur nepotes et filij et alij
 descendentes. ff. de s. si. liberorum Secus si
 dixerit filij. Appellatio enim filiorum regu-
 lariter non comprehendit nepotes. insti.
 qui. da. tu. in. te. poss. item Pau. et car-
 di. in. d. clem. vnica.

Furtus est detrahitio rei aliene frau-
 dulosa inuito domini licet facienda gra-
 siue ipsius rei: siue etiam versus possessorem
 ve. ff. e. l. i. Summis tamen addunt mobilis
 et corporalis. Contrafactio ponitur in di-
 cta definitione quia sine ea non est furtum et
 si interueniat voluntas. vel solum. Rei. alie-
 ne dicitur quia in re propria non committitur fur-
 tum. Intellige nisi alius habeat in re aliquod
 ius puta illa cuius erat res pignoriata vel
 commodata. Mobilis et corporalis dicitur.
 in rebus immobilibus. ut in agro vel in incor-
 poralibus: ut sunt actioes et seruientes non
 committitur furtum. eo quod talia non possunt
 detrahi. Fraudulosa dicitur quia si alius crede-
 bat rem esse suam quam non erat vel si erat sua
 credebatur quod etiam ab eo qui habebat ius ibi
 posset accipere non committitur furtum licet
 alias teneatur. Inuito domino dicitur: quia si cre-
 debatur dominum permittitur. et suberat iustus
 causa credenda non tenetur. Secus si non sub-
 erat. ff. eo. si is qui res. In dubio tamen pre-
 sumitur dominus iniustus. l. q. vas. §. vetare
 ff. eo. et dicitur dominus iniustus et si videatur rem
 auferre quis non dicitur. ff. eo. l. pe. et ibi
 videtur colligi hoc esse verum: quia ratione tamen
 mortis. vel verecundie non dicitur. alias
 non dicitur cum potuerit. vel consen-
 tire. lxxxij. di. error. Si autem putauit
 facere iniustus domino et tamen dominus vult: fur-
 tum quidem facit quantum ad intentionem
 sed non tenetur ad restitutionem. nec
 dominus potest petere obstante sua voluntate
 ff. eo. inter omnes. §. pe. Unde tamen Bar.
 in. l. item queritur. ff. loca. ubi dicit. quod
 si scolarius retinet. rocinum post. tem-
 pus conductionis videtur recoduxisse.
 si ille rocinus erat consuetus dari ad ve-
 cturam. Sed si accepisset unum pulchrum
 palatrenum. quem dominus non dedisset nisi
 si pro modicis diebus. tunc faceret fur-
 tum. nisi crederet dominum permittu-
 rum. d. l. inter. Lucrifaciendi gratia dicitur

- 8 **Q**uid figs rē vsurario v^t auaro fu-
ratur. vt in dē elemosyna faciat. & s^m Ray. talis furtū vel rapinā p^mittit. qz
nō sūt faciēda mala. vt ventant bona
In casu tñ i quo piculū imtneret pso-
ne. nec posset alr subuēire. posset enī az
aliquo s^m tho. occulte rem alienam ac-
cipere vt subueniat p^mimo sic idigēti
- 9 **Q**uid figs furet vt restituat dño. et
hoc faciat. & s^m Post. talis v^t excusa-
tus. ar. ff. de po. bōa fides. Nā ē v^t i^r
gerit negocium furis. ergo cogitur
ratū hēre. ff. de neg. gest. sed an vltro.
- 10 **Q**ui rē alienā inuenit. nisi publice
denūctet rē inuētā. vt ille cui⁹ ē inueni-
at eā. furtū cōmittit. ff. de fur. l. falsus.
§. qui alienum. nisi acceperit eo anio.
vt domino restituat.
- 11 **Q**uid de thesauro inuēto. & figs in-
uit thesaurū in loco pprio. statim fit in-
uētōris. Si vero i aliēo casu sortuto in-
uenit: dimidi⁹ ē inuētōris. z vidi⁹ dñi
loci. Si vero stulto q̄siuit. z inuenit
eā in loco alteri⁹ tot⁹ erit dñi loci. Si
āt in sacro vel religioso loco. casu for-
tuito inuenit thesaurū tot⁹ erit inuen-
toris. S; si in loco publico fisci vel ci-
uitatis inuenit. vidi⁹ ci⁹ erit. z dimidi⁹
fisci v^t ciuitatis insti. de re. di. §. thesau-
ros. hec. no. Jo. xiiij. q. v. figd inuēisti.
- 12 **Q**uerit an in volucrib⁹ z aialib⁹.
ac piscib⁹ cōmittat furtū. & direc. vbi
s. q. volucres z pisces z hmōi. qz in-
null⁹ bonis sūt. z q̄ vadūt quo volūt
iō naturali rōne captentī cōceduntur.
Nec distinguūt vtz p̄ dēā qz capiat in
suo fūdo vel alieno. lz is q̄ alienū fun-
dū ingredit venādī. aut aucupādī grā
possit a dño fundi phibere ne ingre-
diat. z ē captentis. q̄ dñi sua custodia
cohercet. lz in libertatē reddit. qñ ocu-
los effūgit. captētis. dicta insti. §. fere.
- 13 **S**ed qd si bestia fera sit ita vuine-
rata vt capti possit. & q. s. statim eē in-
telligit vulnerātis. dñm eā psequatur. q
si deserit pseg. desinit illius esse. z rur-
sus fit occupantis.
- 14 **A**pū sō z pavonū z colūbarū nā
fera ē. lz ex p̄suetudinē aduolare z reuo-

lare soleat. Et sō tñ reputatur sub do-
minio alicuius. q̄ dñi sunt i loco eius.
Verū figs aucupet examē aptū i arbo-
rib⁹ cutuscūqz z et fauū furtū nō p̄mit-
tit. lz dñs arboris possit ingreditē phi-
bere. nisi examē fuerit i suo alueo r̄col-
lectū v^t ipm psequat. sicut de pavonū
bus z colūbis. dēā insti. §. apum. z se.

Quid d̄ ceruis. cuniculis. z alijs se-
ris. q̄ hñt de p̄suetudinē ire z redit ad
certū locū. & q. s. q̄ tal regla approba-
ta ē. vt ei⁹ vsqz adeo eē itelligat q̄ dñi
hēant aiuz reuertēdi z n̄ vltra. Et aiuz
reuertēdi vidētur de finē h̄re. cū reuer-
tēdi p̄suetudinē deseruerit dēā insti. §.
cerdos. Si at sūt clausa i prat. vel in
alijs locis. furtū p̄mittētur. z iō de p̄f-
cib⁹. ar. d. §. apū. fere at puate. seu mā-
sue. vt galline. āseres. z hōi. q̄ et aliq̄
cōū turbate euolauerit. z a p̄specu dñi
sui effugerit. q̄ cūqz loco sunt dñi sui eē
intelligātur. z q̄ aio lucrā d̄i retinet fur-
tū cōmittit dicta insti. §. gallinarum.

Quid d̄ lignis. q̄ vls fluminis im-
pulsit in agros aliqz. an rapiēs ea cō-
mittat furtū. & f. d. p̄silio. cvij. dīc q̄
vulgare ē laicaz. lucrifacere ligna z
alias res quas fluminis impetus im-
pulsit in agros eorum. Quod sibi non
v^t verū. nisi habeantur pro derelicto.
nec sunt occupantium. immo furtuz
committit qui talia occupat. ff. de ac-
quirē. re. domi. l. qua ratione. §. si. nec
tus p̄sumit q̄ habeantur p̄ derelictis.
nisi p̄ qualitātē rei z actus. v^t alr d̄ vo-
lūtate domini appet. cū nēo p̄suma-
tur iactare suū z cōis p̄suetudo. q̄ oc-
cupās lucrifaciat v^t exp̄sē r̄probata p̄
legē. ff. ad. l. ro. d̄ fac. l. de p̄cario z ibi
no. t. gl. z lz ibi loq̄t d̄ reb⁹ iact. cā nō
nisi allentāde. tñ iō v^t i istis flumie abla-
tis. cū parū d̄fferāt ab illi iact. cū n̄ in-
uēiat factū hoīs sicut in illis iactis.

Sz qd lz dñs fūdi facef. j. que ap 17
pulef. tales illate res. Et sat. v^t q̄ sui-
ficiat dñūciare dño. q̄ tollat vel p̄ de-
relicto hēat. Et casu quo dñs v^t alius
pro eo n̄ appet. v^t sufficere libellū pu-
blice pponere. Et si. j. tps statutū alu-

defricto iure illa optio bar. nō pce
 dit. Franc. tñ de are. illā optiōne fuit
 fecit. sed nō. Accur. hec pa. vbi. s. vi.
 de et eūdē pa. in c. i. de pēis vbi dicit
 de mēte bar. i. l. si cut. in fi. ff. de accu.
 q̄ si q̄ cōmissit plura vbiecta i vno loco
 z i h̄ territorio aliud: vel illud reiterra-
 uit: nō p̄t hic puniri p̄ delictis aliibi cō-
 missis: nisi alia rōe hic fortiat forū. s̄
 pena bene p̄t aggrauari ex delictis ali-
 bi commissis. Exēplū in fure q̄ cōmissit
 diuersa z varia furtū i vno territorio
 nūc in alio territorio cōmittit vñd̄ fur-
 tū: tūc q̄ habito respectu ad alia p̄t dī-
 cī famosus latro: poterit suspēdi vbi cō-
 missit tm̄ vñd̄ furtū: tanq̄ famosus la-
 tro. l. capitali. ff. famosus. ff. de pe. l. 3. dī
 recte si possit ibi puniri p̄ delictis ali-
 bi commissis. Nō fm̄ directoris l. ij. tit.
 xlij. q̄ ad vsucapionē q̄tuor regunt.
 Primo q̄ res nō sit vitiosa: nec furti-
 ua z h̄mōi. nec lib̄ h̄ō: nec res sacra:
 vel religiosa p̄nt vsu capi: nec decima
 nec p̄scribi. Itē nec h̄uys fugitiuū vt in
 st. d. vsuca. s̄. l. 3. aliq̄. z se. Itē nec via
 publica: nec aq̄ duct. ff. de vsuca. l. vsu
 capionē. C. de aquaduc. l. diligēter. l.
 xi. ff. de via pu. l. via publica. Secūdo re-
 grit̄ q̄ ille q̄ vsucapit h̄eat bonā fidē
 l. q̄ credat v̄ditore esse dñs: vel h̄ere-
 ius distrahēdi. ff. de ver. si. l. b̄ō fidei.
 Nō. tñ q̄ ignorātia iuris n̄ excusat: vt
 q̄ sit bonē fidei. ff. de vsuca. l. nūq̄. Et
 regrit̄ fides bona z p̄tinua i p̄ncipio:
 medio: z sine Alio q̄cqd̄ dicat̄ doc. vsu
 capio nō p̄cedit: vt p̄scriptio. Tertio
 regrit̄: q̄ res tradat̄: vt q̄si: q̄ possessio
 n̄ acq̄rit̄ sine traditōe: vt q̄si. C. d. pac.
 l. traditōib̄. Quarto regrit̄ iust̄ tit̄
 ver̄ si putattu: nec falso. C. d. vsuca. p̄
 h̄ de. l. si. Et no. q̄ i vsucapitōe regrit̄
 t̄ps triū ānoz. Que qd̄ fuit ītrodūcta
 pro bono publico: ne dñia rep̄ sint in-
 certa. ff. d. vsuca. l. l. Et oīa q̄ p̄nt p̄feri
 bi possunt z vsucapit̄: nisi q̄ i reb̄ mo-
 bilib̄ ē vsucapio: p̄scriptio i immobilib̄
 p̄scriptō s̄t retinz nomē suū ḡniale: vsu
 capio s̄t trāsīt i nomē sp̄ale: qd̄ vocat̄
 vsucapio. Sile h̄es. s̄. ad optio. in p̄n.

Quid si quis fures xpianos detentos
 a paganis: vt eos liberet. R. fm̄ Raf. z
 No. si est tēpus guerre. in nullo tenet̄
 xxiij. q. ij. dñs. Si vero est tēpus treuge:
 tenetur ip̄i pagano restituere: nō ho-
 minē pp̄ p̄sculā anime: sed estimatō-
 ne. Silt̄ tñ de alijs ablati. vt. xxiij.
 q. i. noll. Tñ h̄ casu dicit Raf. ip̄m su-
 rantem nullo modo peccasse q̄tuz: ad
 hoim̄ quē furatus est: si rectam h̄uit
 intentionē: dñmō alio satisfaciā. Qui-
 dam tñ dicit: q̄ ē ad nullā satisfactō-
 nem tenetur: qñ pagan̄ xpianum in-
 iuste detinebat: qd̄ est regulare. vt in
 R. ca. C. ne xp̄i. mā. h̄er. vel pa. vel tu.
 ha. vel pos. z in. l. vna ibi posita. Si tñ
 pagani p̄pellerēt eū ad c̄reccionem
 vel idolatriā: vel aliq̄ mortale pecca-
 tum tūc ille penitus liber factus est z
 sic furans eum non peccat.

Nungd xpiano q detinet a sarrace
 no. liceat furari et. R. fm̄ Host. si iste.
 xpian̄. duz esset treuga: irangeret eās
 z sic erat i culpa: z fuit capt̄: nec ei i-
 m̄inet p̄culā necessitatis nō s̄ furari.
 Sed tenetur ad restitutionē. naz talis
 iuste detinebat. Si aut̄ iniuste detine-
 batur: vt q̄ tēpore belli captus est: vel
 im̄ineat necessitas: non tenetur ad
 restitutionem.

Gloria vana. Utrum appetitus in
 ans glorie sit peccatum mortale.
 R. fm̄ tho. secūda. secūde. q. cxlij. po-
 test esse mortale dupliciter. Primo ra-
 tione materie cum quis gloriatur de
 aliquo falso: quod cōtrariatur diuine
 reuerētie: vel cū q̄s bonū ip̄ale. d̄ quo
 gloriatur. p̄fert deo. seu cum q̄s p̄fert
 testimoniū hoim̄ testimonio dei vs-
 cuz q̄s verecūdat̄ p̄fert: seu sequi qd̄
 deus p̄ sacrā scripturā docet: pp̄ p̄tiaz
 hoim̄ opinionem. q̄ quos dñs. qui me-
 erauerit zc. Secūdo mō ex pte ipsius
 gloriatis q̄ intentionē suā refert ad glo-
 riam: t̄q̄ ad vltimū finem ad quem
 ordinat etiā virtutis opera z pro quo
 non pretermittit etiā que sunt cōtra
 deum. h̄is ergo Modis est mortale
 aliter non.